Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 31 (492) | ГОД X | 1 ЖНІЎНЯ 1965 ГОДА | ЦАНА 60 гр.

ПАСЛЯЭЛІМІНАЦЫЙНЫЯ РАЗВАЖАННІ

ТРЭБА НАМ ПЕСЕНЬ

Не толькі драмгурткі. І значна навейшай, цікаўшай формай аматарскай дзейнасці выдаюцца мне песні. Гэтак неяк нават больш па-беларуску, бо ж песні нашы не абы-якія, маюць сваю непаўторную чароўнасць, плывуць бы чыстая рака ў бляcках залатога сонца. Агляд драмгурткоў і выканаўцаў беларускіх песень арганізаваны Беларускім таварыствам (вынікі якога мы ўжо падалі) варты, каб коратка над ім затрымацца. І хутчэй для песень і спевакоў чым для драмгурткоў. Але калі ўжо пры драмгуртках, то адзначу тут такую з'яву як гурток з Белявіч (І узнагарода). Нібы гурток як гурток — група людзей (пераважна спелага ўзросту, што не часта здараецца) паставіла «Прымакі» — таксама твор валкаваны на ўсе бакі і не найвышэйшага класа. Дагэтуль, аднак, ніводзін гурток не паставіў «Прымакоў» так добра і, падкрэсліваю, с в е ж а. Вось іменна свежа. І выканаўцы з Белявіч без асаблівых прэтэнзій на акцёрства праз прызму «Прымакоў» паказалі нам кавалак вясковага жыцця напр. народнага гумару, лёгкасці, дасціпнасці.

Заслуга новай пастаноўкі «Прымакоў» мо' ляжыць у падыходзе кіраўніка калектыву, які даў удзельнікам свабоду выжыцца, які зрабіў карціну — зноў падкрэсліваю — з а б а в у.

А, каб забаўляць гледачоў, пастараўся навучыць людзей гаварыць ролі выразна, паволі, (асабліва важна гэта напр. у пачатковым маналогу) голасна і папраўна па-беларуску. Кацярынка (роля цяжкая з увагі на многасць прыпевак, да якіх няма мелодыі) падпявала сабе як хапела, круцілася і вярцелася як серабро і была ў сваёй ролі так свабодная, як пчолка на ўквечаным сонечным лузе. Здольная прытым і музыкальная дзяўчына. Усе ролі былі добрыя незвычайна і я з вялікай прыемнасцю падам праз хвіліну поўную абсаду белявіцкіх «Прымакоў». Цяпер яшчэ толькі аб тым, што рэжысёр творча патрактаваў даўнюю п'есу Купалы. Такі вось прыклад у пацы: пасля згоды наведзенай урадніка, Купала загадвае скакаць Лявоніху да музыкі Мацейкі. А белявіцкі рэжысёр (дарэчы настаўніца) Зіна Кахановіч пасля таго ж самога эпізода кажа калектыву спяваць песеньку прымакі. Людзі — ўроджаныя спевакі, робяць гэта цудоўна (паказваючы свае мажлівасці і ў груповым спеве), а потым ужо танцуюць «Лявоніху» пад музыку нова-ўведзенай у п'есу асобы — музыканта. Лявоніху скачуць не абы-як, а танцуюць сапраўды танец з фігурамі.

Выканаўцы: Максім Кутас — Павел Вільдовіч. Паланея — Марыся Кахановіч, Мацейка — Аляксандр Кахановіч, Трахім Сініца — Пятро Госцік, Дамісэля — Люба Дарашкевіч, Кацярына — Клаўдзя Вільдровіч,ураднік — Уладзімір Дудзік, Соцкі — Аляксей Дарашкевіч, музыкант — Уладзімір Лавіцкі.

*

А песні? Іх спявала 20 асоб. Усе беларускія. І гэта вялікая навіна ў нашай дзейнасці. Добра сталася, што мы звярнулі ўвагу на беларускую песню, выдабылі яе з забыцця. Заставілі галасамі любіцеляў гучэць і чараваць.

(Працяг на стар. 4)

Будынак міжпавятовага спулдзельчага склада ў Бельску.

У час адпачынку.

АБЯСПЕЧВАЮЦЬ ВЯСКОВЫ ГАНДАЛЬ

Побач чыгункі ў Бельску Падляшскім стаіць прыгожы будынак складу. Не кожны нават з бельшчан ведае, што ў ім змяшчаецца і каму ён служыць. Летні перыяд неяк заахвоціў наведаць Бельск, а ў ім успамянуты склад. Гэта Міжпавятовы Спулдзельчы Склад, абслугоўваючы вясковы гандаль. Іменна тут забяспечваюцца ГС-ы Бельскага, Гайнаўскага, Сямяціцкага і па частцы Высокамазавецкага паветаў. Такіх складаў у краіне 77. Можа і мы не напісалі б аб складзе, калі б не факт, што заняў ён трэцяе месца ў краіне, а першае ў Беластоцкім ваяводстве за 1964 год. Мо' і то нас не захапіла б, — бо наогул бельская спулдзельчасць займае першыя месцы ў ваяводстве (ПЗГС, ПСС, і бельскі ГС) — калі б не тое, што два - тры гады таму назад ВЗГС насіўся з паважнымі намерамі ліквідавання міжпавятовага складу ў Бельску. Быў ён нерэнтабельны. Цяпер — прыносіць гонар не толькі Бельшчыне, але вядомы ў цэлай краіне.

Калектыў працаўнікоў невялікі, усяго 37 асоб. Амаль усе працаўнікі, гэта спецыялісты гандлю, рэкламы, эканамісты, працаўнікі транспарту. Ад 1 ліпеня мінулага года Склад перайшоў на ўласны разлік. Выбрана праўленне і Надзорчую Раду. Прэзасам стаў Ю. Антыховіч, а намеснікам па справах гандлю А. Садоўскі.

Таварыша А. Садоўскага я не застаў у бюро. Прысутны ён быў пры нагрузцы таварамі самаходаў. Калі падаў яму руку і прадставіўся журналісцкім білетам, быў здзіўлены. Іх проста ніколі не наведвалі журналісты. Аддае апошнія ўказанні працаўнікам і вяртаемся ў кабінет. Тут пачынаецца размова, а потым «экскурсія» па магазінах.

— Справы гандлю ў сваіх руках мае намеснік прэзаса д/с гандлю, — гаворыць таз. А. Садоўскі. — Вясковы гандаль — справа больш складаная як гарадскі. Займаемся аб'язднаю прадажаю нашых тавараў.

(Працяг на стар. 5)

У 45-ую гадавіну ТРКП

Летам 1920 года на Беласточчыну ўваходзіла Чырвоная Армія. Яна знайшла падтрымку сярод рэвалюцыйных рабочых, парабкаў і сялян. У Беластоцкім ваяводстве ў тых мясцовасцях, куды ўжо ўвайшла Чырвоная Армія, адбываліся мітынгі і ўтвараліся Ваенна-рэвалюцыйныя камітэты.

30 ліпеня ў Беласток прыбылі разам з Чырвонай Арміяй дзеячы польскага рабочага руху Юльян Мархлеўскі, Фэлікс Дзяржынскі, Фэлікс Кон, Юзэф Уншліхт і Эдвард Прухняк. Яны арганізавалі Тымчасовы рэвалюцыйны камітэт Польшчы. Рэвалюцыйныя камітэты звязаныя з ТРКП утвараліся таксама ў Седльцах, Ломжы, Астралэнцы, Лапах, Высока - Мазавецку, Міхалове, Бельску, Радзыні і т.д. У Лапах і Высока-Мазавецку працай камітэтаў кіраваў Марцэлі Навотка, у Бельску — Язэп Левартоўскі.

Тымчасовы рэвалюцыйны камітэт разгарнуў шырокую дзейнасць палітычную, арганізатарскую і гаспадарчую. Выдаў ён маніфест да працоўнага люду гарадоў і вёсак усяе Польшчы, які пачынаўся ад слоў «Надышла гадзіна вызвалення... Рабочы люд Польшчы вызвалены з-пад ярма капіталістаў, абшарнікаў і эксплуататараў ва ўласныя рукі бярэ свой лёс».

У гэты час прамысловыя прадпрыемствы былі адданыя пад кіраўніцтва фабрычных камітэтаў, а маёнткі абшарнікаў — пад кіраўніцтвам фальварчных камітэтаў.

Пры падтрымцы мас Тымчасовы рэвалюцыйны камітэт Польшчы арганізаваў таксама народную міліцыю. Выдаваў свой часопіс «Чырвоны ганец».

Алжыр далей у цэнтры ўвагі

5 ліпеня ў Алжыры падана да ведама склад 26-асабовай Рэвалюцыйнай Рады Алжыра, на чале якой стаіць палкоўнік Бумедзьен. У выступленні па радыё, па поваду трэцяй гадавіны незалежнасці, Бумедзьен абмеркаваў прычыны, якімі кіраваўся пры ваенным пераварцоце, абмеркаваў заграпічную і ўнутраную палітыку, якой кіруецца Рэвалюцыйная рада. Напачатку паўтарыў ён закіды фармуляваныя даўней кіраўнікамі замаху ў адрас звергнутага прэзідэнта Бен Белы, які на яго думку «хочучы стварыць міф чалавека прызначанага лёсам, свядома парушыў рэвалюцыйныя законы». «Сітуацыя, — дадаў Бумедзьен — ёсць аднолькава цяжкая і ў эканамічнай галіне». Абмяркоўваючы значэнне перавароту з 19 чэрвеня, — сцвердзіў ён, што «кладучы канец улады адзінкі, Рэвалюцыйная Рада вярнула рэвалюцыйную законнасць. Адсюль запэўнена прадаўжэнне алжырскай рэвалюцыі».

Калі ідзе справа аб заграпічную палітыку, — паклаў ён націск на неабходнасць пераўтварэння ідэі аб'яднання дзяржаў Магрэбу (Алжыр, Туніс, Марока); у «гістарычную рэчаіснасць, якая вырастае карэннямі з мінулага». Сказаў таксама, што Алжыр застаецца далей верным прынцыпу палітыкі неангажавання, прынцыпам Арабскай лігі і Арганізацыі Афрыканскага Адзінства, а таксама, што намераны замацаваць свае сувязі з дзяржавамі трэцяга свету, і сацыялістычнымі краінамі, развіваючы адначасова супрацоўніцтва з Францыяй.

Калі ідзе справа аб унутраную палітыку — Бумедзьен прадвясціў замацаванне дысцыпліны і рэвалюцыйнага парадку, а таксама гаспадарчае і сацыяльнае развіццё, кладучы націск на мабілізацыю ўнутраных рэзерваў і трактаванне заграпічнай дапамогі як дадатку. Прадказваў таксама аб патрэбе інвестыцый.

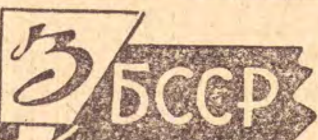
Пасля выступлення Бумедзьена з Лівана данасілі аб вострым рэагаванні тамтэйшага друку: «большасць незалежных газет вітае ў ім «зварот направа» і падкрэсліваецца заахвочванне Бумедзьенам, якога ўдзяляе ён інвестыцыям радзімых і заграпічных капіталаў». «Алжыр зварочваецца да ліберальнай сістэмы эканомікі» — піша газета «Аль Ярыда».

Адзін з правадыроў апазіцыі супраць Бен Белы прабываючы ў Парыжы — Махмед Будзьяф, сказаў пасля выступлення Бумедзьена: «На парозе чацвёртага года незалежнасці Алжыр пагружаны ў новым крызісе, які хаця не выявіў яшчэ ўсіх вынікаў, ёсць надта паважны».

Французскія газеты пішуць, што: «не выдаецца, каб Бумедзьен хацеў пайсці ў напрамку дыктатуры адзінкі». Газета «Фігара» сцвярджае: «кірунак, які прыйме Алжыр далей няясны. Палкоўніку Бумедзьену трэба было аж 16 дзён, каб выказаць учарашнюю прамову. Як дагэтуль, новы кіраўнік Алжыра «не пусціў фарбы» па-за задэкляраваннем, што ён антыбенбеліст — што было і так зразумелым».

Усе галасы паказваюць, што надта трудна аб ацэнку так свежых выпадкаў. Аднак ужо цяпер вядома, што адбіліся яны дрэнна на міжнароднай абстаноўцы Алжыра, чаго праявай было адкліканне 29 чэрвеня сустрэчы краін Афрыкі і Азіі. Калі ідзе справа аб далейшым бегу выпадкаў і аб тое, што сапраўды сталася ў гэтай краіне, якая да нядаўна займала абгрунтаваную пазіцыю ў «трэцім свеце» — пакажа час. Адно пэўнае: хаця гэтыя здарэнні бясспрэчна з'яўляюцца ўнутранай справай Алжыра, абыходзяць яны блізка ўсіх прагрэсіўных людзей. якія абдаравалі гэтую краіну захапленнем і пашанаю за яе гераічную барацьбу за свабоду, за здабычу рэвалюцыі, за яго ролю ў барацьбе проціў імперыялістаў, за прагрэсіўнасць і мір.

А. КАРПЮК

У ВЯРХОЎНЫМ САВЕЦЕ БССР

У пастановах апошняй сесіі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, між іншым, сцверджана:

«У сувязі з невыкананнем планаў па ўраджайнасці раду культур і прадуктыўнасці жывёлагадоўлі ў 1964 годзе саўгасамі, недатрымана прадукцыі на 89,6 мільёна рублёў і дапушчана падаражэнне яе кошту».

Выкананне бюджэту Беларусі ў асноўным памысное, хаця наглядаецца шмат недахопаў у беларускай эканоміцы аб чым шчыра дыскутавалася пад час сесіі і прынята адпаведныя ўхвалы.

НОВЫЯ АДКРЫЦЦІ

На беларускім Палессі зноў адкрыта новыя пакклады нафты, тым разам у аколіцы Асташковічаў, якія знаходзяцца ў адлегласці каля сарака кіламетраў на захад ад слынных Рэчыцкіх нафтавых палёў. Асташковічаўскі нафтавы фантан выпырснуў з глыбіні каля дзвюх з паловай тысяч метраў.

Пошукі нафты будуць адбывацца ва ўсёй паўночнай нізіне палескай ракі Прыпяць.

ГАЛЕРЭЯ Ў РАЁННЫМ ГОРАДЗЕ

У Пінску адкрыта карцінную галерэю, дзе мясцовыя людзі могуць пазнаёміцца з творамі рускіх, савецкіх і беларускіх творцаў.

СЛОНІМСКІ ГІГАНТ

У Слоніме будуецца маторарамонтны завод, дзе будзе штогод рамантавацца каля дзесяці тысяч матораў трактараў і камбайнаў.

ЧЭМПІЁНЫ

Каля шасцідзесяці беларускіх спартсменаў з'яўляецца чэмпіёнамі Савецкага Саюза, а трох з іх здабылі залатыя медалі на XVIII Алімпіядзе ў Токіо.

ПРЭЗІДЭНТ ЦІТА Ў БЕЛАРУСКАЙ СТАЛІЦЫ

Падчас свайго візіту ў СССР прэзідэнт Югаславіі Іосіп Броз Ціта наведаў сталіцу Беларусі горад Мінск.

У гэтым годзе ў Мінску пабывала шмат замежных дэлегацый.

ВЫГОДА

Цэнтральны ўнівермаг «Мінск» мае, так званае, Бюро абслугі, дзе можна пакінуць на перахаванне цяжкі або нязручны для пераносу тавар. Побач гэтага бюро знаходзіцца «Трансагенцтва», якое дастаўляе купленыя тавары не толькі на адрас любой мінскай кватэры але і ў кожную мясцовасць Беларусі. Аплата за дастаўку мінімальная. Ёсць у гэтым універмагу Бюро загубленых рэчаў і многа другіх дапаможных аддзелаў, якія дбаюць аб тое, каб кліент быў добра абслужаны, задаволены.

На здымку: багаты выбар гатовага адзення.

(СЯ)

Кніжкі для Дома культуры імя Кастуся Каліноўскага ў Гарадку

Падарунак ад беларускіх пісьменнікаў з БССР іх уласных кніжак, уласпаручна дэдыкаваныя гарадоцкаму Дому.

Аляксей Карпюк — «Пушчанская адысея».
Іван Мележ — «Што ён за чалавек».
Янка Скрыган — «Свая аповесць».
Уладзімір Карпаў — «За годам год».
Янка Маўр — «Збор твораў том І і ІІ»
Р. Мурашка — «Сын».
Мікола Хведаровіч — «Залаты лістапад».

Успаміны 14

Беластоцкі начальнік чакаў мяне ў адным з следчых кабінетаў бельскай павятовай камендатуры дзяржаўнай паліцыі.

Засталіся мы адны — вочы на вочы. Я стаяў каля парога сумна апусціўшы галаву.

— Пан Савіцкі, так? — запытаў беластоцкі начальнік.

«Бач, на «пана» злавіць мяне хоча!» — падумаў я і падняўшы галаву, паглядзеў на свайго субяседніка. За сталом сядзеў высокі, здаравенны, чорнавалосы, сярэдняга росту мужчына.

«Гэта хіба нейкі начальнік ваяводскай дэфензівы», — прыкінуў я ў думках.

— Калі ласка! — паказаў ён мне крэсла насупраць сябе, з другога боку стала. Я паслухмяна сеў, бо цяжка было стаяць, пяклі адбітыя пяты.

— Курыце? — працягнуў мне пачак папяросаў лепшага гатунку.

— Дзякую, — адказаў я.

Беластоцкі начальнік закурыў сам і паглядзеўшы ўважліва на мяне запытаў:

— Каталік?

— Няверуючы, — адказаў я.

— Я маю на ўвазе нацыянальнасць, а не веравызнанне, — паясніў ён. — Прозвішча ў вас жа чыста польскае.

— Я беларус.

— І камуніст?

— Не! — запярэчыў я. — Немаю і не меў нічога супольнага з камуністамі!

— Значыць, проста няверуючы беларус? — з'едліва засмяяўся беластоцкі начальнік.

— Так, — сцвярджальна кіўнуў я галавою.

— Гэта, пане Савіцкі, звычайная хлусня! — стралячы ў мяне пальцам, сказаў ён.

— Я гавару праўду!

Дэфензіўшчыка падарвала. Мая ўпартасць вывела яго з раўнавагі. Ён устаў з крэсла і захадзіў па кабінеце.

— Брэшаш, як злосны сабака! — заявіў, забыўшыся называць мяне «панам». — І навошта? Навошта ўпіраешся? Чаго хочаш дабіцца?

— Я нічога не ведаю...

— Усе бамбізы твае, так званыя, таварышы, едуць на цябе, як за грошы, а ты маўчыш, цярпіш з-за іх. Чаму?

— Я нічога...

— Слухай, Савіцкі, — спыніў мяне беластоцкі начальнік, — ты малады і разумны чалавек. Я ў тым поўнасцю перакананы. Няма ў цябе гаспадаркі і жывеш ты як батрак.

— Гэта праўда, — згадзіўся я.

— Проста, марнуеш сваё жыццё. Дапаможам табе ўладзіцца на дзяржаўнай пасадзе, скажам, на чыгунцы, толькі ты нам раскажы ўсё падрабязна, што ведаеш.

Я маўчаў.

— Слухай, Савіцкі, рука руку мые і заўсёды застаецца чыстай. Ніхто нічога ніколі не даведаецца. Ну, калі ты запісаўся ў КПЗБ? Ад каго і якія атрымоўваў заданні? Хто дастаўляў табе лістоўкі? Дзе ты іх раскідваў? Якія намеры мела вашая партыя ў сувязі з райскім бунтам? Якіх ты ведаеш камуністычных правадыроў? Вось пра гэта раскажы нам, а жыць будзеш спяваючы. Дык як?

— Да ніякіх партый я не запісваўся, ніякіх лістовак я не разносіў, а ў Райску быў, як усе іншыя! — адрэзаў я беластоцкаму дэфензіўшчыку.

— Дурны ты, Савіцкі, вось што! — раззлаваўся начальнік. — Заплацілі табе яўрэі, а ты...

— Яўрэі? Якія яўрэі! — абурыўся я. — Ад ніякіх яўрэяў я ніколі не браў грошай!

— Яўрэі і камуна гэта адно! — са злосцю заявіў беластоцкі начальнік.

Мне засвярбела рука, каб за гэтыя словы памацаць з размаху паліцэйскую зяпу, але мусіў ужо да канца прытварыцца цёмным, неразгорнутым мужычком.

— Каго ты бароніш? — агітаваў мяне начальнік. — Твая ўпартасць давядзе толькі да таго, што паліцыя адбярэ табе здароўе, застанешся калекай і згніеш у турме!

— Я нічога не ведаю!

— Добра, даю табе паўгадзіны на роздум. Пасля гэтага часу сустрэнемся зноў! Падумай, што табе лепш: жыць як чалавек, ці гніць у турме?

Адазваўся званок. У кабінеце з'явіўся паліцэйскі

БЕЛАВЕЖА
орган літаратурна-мастацкага
АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 80

НОЧ АНДРЭЕВАГА ШЧАСЦЯ

Андрэй гэтага вечара быў п'яны. Упіўся ў Міронавай хаце.

Стары Мірон наліваў па поўнай чарцы і не даваў спакою, калі Андрэй не хацеў выпіць да дна. Потым пачаў абымаць яго і цалаваць. Называў пры тым яго сваім зяцем. Твары бяседнікаў станавіліся штораз больш дзівоснымі, падобнымі да прывідаў, а не да твараў бяседнікаў, клубіліся яны над міронавым сталом у экстазе нейкай заўзятай спрэчкі і невялікая міронава хата разнесілася ад бязладнага п'янага гоману.

Невядома, як і калі Андрэй знайшоўся на танцавальнай пляцоўцы, якая стаяла ў канцы вёскі. На пляцоўцы ўсё гудзела і катлавалася як у гаршчку. Андрэй праціснуўся праз натоўп танцуючых пар і прысеў у кутке, ля аркестру. Кругом, у вострых рытмах «Валянціны» таўпіліся цесна сціснутыя пары, а Рыгораў Мішка валіў з усае сілы ў бубен, выкрыкваючы штосьці нейкі час на увесь голас: «Валянціна-тв'ст».

Праўдападобна ад аркестру даносіліся і іншыя гукі і мелодыі, але над усім дамінаваў рытм «Валянціны» і гэты Мішкаў крык, і Андрэю здалося, што аркестр увесь час толькі яе іграў, іграў пры тым страшэнна доўга — гадзіну або дзве.

— Анджэйку! — пачуў знянацку праз падрыв'стыя рытмы здзіўлены голас.

Андрэй падняў голаў і... убачыў яе — Тэрэсу.

Ён глядзеў асуплянелымі вачыма на дробны дзявочы твар, якога вобраз ужо год часу насіў пад павекамі сваіх вачэй; які ўвечнены быў у дзесятках фотаздымкаў; які сніўся яму ў найбольш прыгожых яго снах, марыўся ў інтымных, ціхіх марах. Андрэй не верыў сваім вачам. — Адкуль яна магла з'явіцца тут у гэты вечар на Крывяцкай пляцоўцы?

— Тэрэска! — усклікнуў у канцы Андрэй. — Адкуль ты тут? — Узяў у свае далоні яе рукі і моцна прытуліў да сябе.

II

Вернемся цяпер на падзей, якія мелі месца год часу да той ночы, аб якой вядзецца нашае апавяданне.

Андрэй працаваў тады яшчэ ў вясковай бібліятэцы і выехаў на бібліятэкарскі курс у мястэчка Яроцін каля Познані. Панавала тут атмасфера культа мастацтва і літаратуры. Вяліся доўгія і разумныя дыскусіі, а Андрэй быў адзіным асобай з вёскі, усе іншыя — былі, пераважна, з ваяводскіх гарадоў, частка з павятовых.

Аднойчы, вечарам, пасля заняткаў зайшоў Андрэй у святліцу. Было тут пуста. Толькі ў кутку за фартэпіянам сядзела маладзенькая дзяўчына і нешта іграла. Дзяўчына мела круглы, амаль дзіцячы тварык і левыя пушыстыя валасы. Вочы мела ўтопленыя ў клавіятуры фартэпіяна і ўся была паглынута ігрою. Не заўважыла нават, калі Андрэй ціхенька наблізіўся, абапёрся аб край фартэпіяна і ўтаропіўся ў дзяўчыну. Лашчыў свой зрок яе яснымі, сыпкімі валасамі, насунутымі на вочы вейкамі, яе зграбнай постаццю.

Што, менавіта, іграла дзяўчына, Андрэй не ведаў. Андрэй зрэшты не знаўся на музыцы. У яго вёсцы такія ігры называлі проста «шапэнамі». «Выключ гэтае радыё, — гаварыла маці, — а то зноў будуць бромкаць свае «шапэны».

І Андрэй выключаў. Бо і сам ён не адчуваў прыгажосці гэткай музыкі.

Андрэй перанёс свой зрок на яе пальцы, яны рытмічна гойсалі па стракатым полі клавіятуры, перасквалі з канца ў канец, зыходзілася і зноў разбягаліся, то ўпадалі ў нейкі звар'яцелы хуткі рытм, то зноў рух іх станаўся павольным, гладкім, лагодным. Андрэй упершыню ў жыцці адчуў у гэтай музыцы нейкую прыгажосць.

А дзяўчына як бы ведала, начала іграць з яшчэ большым размахам. Пальцы яе ўдаралі штораз мацней у клавішы, адбіваліся ад іх і падскаквалі ўгору. З фартэпіяна даносіліся штораз больш гучныя, штораз больш неспакойныя гукі. У канцы дзяўчына паднесла абедзьве рукі і ўдарыла ў клавішы. Затым, пальцы яе лёгка зашалахцелі па клавішах, раздаліся ціхія кароткія гукі, і... наступіла кароткая паўза. Твар дзяўчыны быў у той жа напружанасці, што і раней. Яна далікатна паднесла адзін палец і лагодна крапула клавішы, потым другі раз яшчэ больш далікатна і лагодна. Загудзелі апошнія ціхія, нізкія гукі, рукі дзяўчыны бязладна абаперліся аб клавіятуру, а вочы момант глядзелі ў застыўшае фартэпіяна. Потым паднесла голаў на Андрэя і на твары яе заквітнела шырокая, поўная раскошы ўсмешка. Была гэта ўсмешка радасці са свайго выканання. Андрэю, аднак, здалося, што была яна яму, і толькі яму прысвечана.

— Цудоўна пані іграе, — сказаў.

Дзяўчына глядзела на яго з гэтай жа самай разрадаванай ўсмешкай.

— Пані зайграе яшчэ раз Шапэна, — папрасіў Андрэй.

Дзяўчына адхілілася назад і рассмяялася на ўвесь голас.

— Адкуль жа вам Шапэн? Гэта ж з Шапэнам не мае нічога супольнага.

— Але я прашу, каб пані зайграла Шапэна.

— Шапэна не буду іграць, — адказала дзяўчына. — Шапэна нельга так псаваць, а я ж тут толькі псую.

— Але для мяне няхай пані ўсё ж такі зайграе.

Дзяўчына зрабілася сур'ёзнай і з увагай паглядзела яму ў вочы. Потым з гэтай жа сур'ёзнасцю сказала:

— Для вас я зайграю.

Ізноў кінулася да фартэпіяна.

Такім чынам Андрэй у далёкім Яроціне пазнаёміўся з Тэрэсаю.

Прабылі яны тут разам яшчэ месяц часу. Хадзілі па Яроцінскім парку, вечарамі праседжвалі ў пакоі Тэрэсы. Не гаварылі сабе аб каханні. Зрэшты, Андрэй ніколі нікому аб каханні не гаварыў і Андрэю ніхто не гаварыў — ніколі.

Толькі ў апошні дзень Андрэеў цягнік адыходзіў раней чым цягнік Тэрэсы, і Тэрэса адвяла яго на вакзал. Пры развітанні Тэрэса расплакалася. А Андрэй прытуліў яе да сябе і моцна пацалаваў. Быў гэта першы іх пацалунак і першы сапраўдны пацалунак у Андрэевым жыцці.

Потым, праз год часу пісалі да сябе лісты і Андрэй праз увесь час успамінаў цудоўную вясну ў Яроціне, і сніў аб Тэрэсе ў скрытных сваіх снах.

III

— Чуць ад цябе непрыемна водкаю, — сказала з тонам далікатнага папроку Тэрэса. — Я ж табе нават пісала, што водкі піць не трэба.

А потым нахілілася яму да вуха і сказала шэптам:

— Не буду цябе ўжо кахаць.

Упершыню паміж імі сказана было слова «кахаць». Ды наогул Андрэю здалося, што наогул гэтае слова было імі сказана ўпершыню, што дагэтуль ніхто не ведаў ні гэтага слова, ні кахання Андрэй у гэты момант адчуў сябе найшчаслівейшым чалавекам на зямлі. Прытуліў Тэрэсу да сябе і акрыў яе плашчом.

З пляцоўкі зышлі ўжо над ранием. Прастора пустой вуліцы, у якую ўвайшлі з катлоўні чалавечых постацей, крыку і шуму, дазволіла Андрэю яшчэ больш адчуць паўнату свайго шчасця. Андрэй зноў акрыў яе плашчом, абняў у поясе і так ішлі прытуленыя да сябе. Перад імі была пустая вуліца, за імі — пустая вуліца і толькі цені іх ад адзінокай лямпы над пляцоўкай, адзін іх кірачлівы цень гойдаўся на няроўным бруку, цягнуўся далёка, далёка і гінуў недзе ў цёмнай бясконцасці. Ноч была бяхмурная, з неба ціха, бясшумна ліўся інтымны зорны прасвет на цёмныя страхі хат, на пышныя араматамі сады, ахутваў у спакой сонную вёску. Прыгожая была гэтая ноч, ноч Андрэевага шчасця.

— Як жа ты знайшла мяне тут? — пытаў дзесяты ўжо мабыць раз Андрэй. І дзесяты раз гэтым самым поўным пачуцця галасам адказвала Тэрэса.

— А я ўсюды знайду цябе, каханы. Усюды! Нідзе ад мяне не схаваешся.

Пачало ўжо віднець, калі застукалі ў дзверы мясцовай настаўніцы Ірці. Ірка запытала: «Хто там?» Пераскрунула ў дзвярах ключ і зноў пайшла спаць. А яны доўга яшчэ туліліся да сябе, развітваліся і зноў заставаліся на месцы. Тлумачылі сабе, што заўтра, а ўласціва ўжо сёння ізноў будуць разам — і ніяк не маглі разысціся.

IV

Мясцовая настаўніца Ірка была добрай сяброўкай Тэрэсы яшчэ са школьных гадоў, аб чым раней Андрэй не ведаў. Прыезд Тэрэсы абедзве ўтрымлівалі ў таямніцы перад Андрэем, каб зрабіць яму прыемную нечаканасць.

Развітаўшыся Андрэй не пайшоў адразу дахаты. Занадта было гэтай ночы перажыванняў, каб зайсці і легчы спаць. Зрэшты, лягаць спаць было ўжо позна. Андрэй накіраваўся за вёску, прайшоў невялікі хмызняк і затрымаўся на яго ўскраіне, адкуль відаць было наднараўскія сенажаці. У вушах усё яшчэ гудзеў ветлівы голас Тэрэсы.

«Коціку мой ты».

«А я ўсюды знайду цябе, каханы. Усюды!»

«Як толькі праспішся, прыдзі да мяне, зараз прыдзі, я буду моцна чакаць цябе».

«Напэўна людзі ў вёсцы ўжо паўставалі да работы і непрыемна цяпер вуліцаю ісці да хаты» — падумаў Андрэй накіраваўся на сцежку, якая вяла на загуменне. Ля гумнаў пачуўся добра знаёмы пах гною і сырой зямлі. Андрэй прыпомніў, што сёння яны з бацькам мелі з-пад кароў гной вывезці. «Будзе на цэлы дзень работы» — падумаў з горыччу. У вушах ізноў зазвінеў галасок Тэрэсы:

«Коціку ты мой».

«...усюды знайду цябе, каханы Усюды!».

«—Прыдзі да мяне Будзем хадзіць па садах, пойдзем у поле, будзем гутарыць аб кніжках, будзем спяваць, як калісь у Яроціне».

Наблізіўся да свайго гумна. Бацька ўжо ладзіў воз. Падняў на Андрэя з-над калёс хмуры зрок і нічога не азваўся. Толькі, калі Андрэй мінуў яго і накіраваўся дахаты, бацька сказаў:

— Вілы бяры і выкідай гной, сёння мусім вывезці. Хіба ведаеш!?

«Трэба нешта прыдумаць — паўтараў сам сабе Андрэй, — трэба нешта прыдумаць». Але што тут можна было б прыдумаць, Андрэй не ведаў. Проста сказаць бацькам, што прыехала да яго дзяўчына і мусіць яе адведаць, або адвезці на ПКС?

Андрэй пачаў уяўляць сабе пекла, якое ў сувязі з тым вытварылася б у хаце. Маці ад даўна ўжо з падазронасцю глядзела на лісты, якія апошнім часам амаль штотыдзень прыносіў у хату пісьманосец.

— Ты не дурэй, — гаварыла яна, — табе гаспадыня добрая патрэбна, а не нейкая панюся. Бач, якая я слабая. Часам упадала ў злосць і крычала:

— Хадзіць бы бізун той, і не бачыць, што я ледзь дрэнтаю. У лістах тых праклятых толькі тырчыць. Ішоў бы ды жаніўся хутчэй. Хаця бы во: з Міронавай.

Сёння маці сустрэла Андрэя маўчаннем, толькі тады, калі быў пераапрануты і хацеў выходзіць да гною, запытала:

— А гэта ж дзе так цэлую ночку?

І дадала:

— У Мірона?

— Пайшлі вы к чорту са сваім Міронам! — адказаў са злосцю Андрэй.

— Што гэта за адказ!? — загаласіла маці — «к чорту». Бачыш ты, як ён умее — «к чорту». А што ж ты тут такі важны? Кепская табе дзеўка Міронава?!...

Ад крыку квактуха, што сядзела пад лаўкаю, ўскочыла на сярэдзіну кухні, залапатала крыламі, узнімаючы туманы пылу і галасна закудахтала. Андрэй хацеў адапхнуць яе нагою. Квактуха расчапырыўшы дзюбу з крыкам кінулася на Андрэя, потым ускочыла ўгору падымаючы яшчэ больш шум.

Маці загаласіла цяпер на ўвесь голас:

— А гэта што за чума надышла на цябе ўжо! За што ж ты гэтую квактуху б'еш, дзікарале ты!?

Андрэй не слухаў, выйшаў на панадворак і пачаў шукаць вілаў.

«Трэба нешта хітрае прыдумаць, — паўтарыў яшчэ раз — Але што?»

А можа сказаць, што мае пільную справу ў горад, апрануцца і пайсці?

Бацькі ведаюць, што ў горадзе ніякай справы ён не мае, да таго Тэрэса хоча прайсціся з ім праз вёску, наведаць яго хату...

Пачаў са злосцю тузаць віламі цесна збіты гной. Пры цяжкай працы адышла хутка злосць і зніклі на момант са свядомасці справы мінулай ночы. Толькі, калі перад хлявом пачала высіцца вялікая горба гною і Андрэй устрамівшы ў яе вілы абцёр рукавом з лоба пот, усё ізноў вярнулася ў яго галаву. Праз момант здалося Андрэю, што быў гэта дзіўны сон, а калі ўсведаміў сабе, што гэта была рэчаіснасць, захацелася яму раптам, каб Тэрэса стала ізноў гэтай салодкай але недасягальнай марою, якой была ў яго жыцці дагэтуль, тым цудным «каляровым снам», і толькі сном.

Тэрэса была аднак прастай рэчаіснасцю, спакойна спала ў Ірчынай пасцелі, а за некалькі гадзін пачне з нецярплівасцю чакаць Андрэя.

УЛАДЗІМІР ПАЎЛЮЧУК

ГРАМАДА

Стотысячнай, магутнай грамадою
Пайшлі пад вызваленчыя сцягі.
Народ працоўны клікалі да бою,
Ліхой няволі рвалі ланцугі.

Не напужаў іх гвалт Картуз-Бярозы,
Ні карцары, ні паліцэйскі здзек.
Рух грамадоўскі можным быў пагрозай,
Зганяў «зубрам крэсовым» сон з павек.

Крыві працоўных пралілося многа
І шмат людскіх затрачана ахвяр.
Змаганне набліжала перамогу.
Здзяйсненне векавых народных мар.

Жыццё плыло цяжкою каляінай
Пайшлі ў нябыт ўсе змрочныя гады.
У шчасці нашай вольнае краіны
Цаглінка ёсць змагання «Грамады».

Віктар Швед

СЕЛЕКЦЫЯ

Час
у свaё нутро
угортвае
недацёртыя
тварэнні розуму
і тонкасці грудзей
вякі —
часу актывісты
сартуюць,
што у вечнасці скарбніцу,
а што
мулам
на падсцілку.

Яша Бурш

*

Я выдумаў цябе —
Такіх няма на свеце,
Як ты,
Прыгажэй астр і сонцапёку.
Я выдумаў цябе,
Бо ты,
Як лёгкі вецер,
На мой прызыў
Зляталася здалёку.

Асталася ты мне
Ў старых успамінах,
І дэталі,
Прызнацца,
Пакрыху забыты.
Я выдумаў цябе —
І зноў ты ва мне гінеш,
Як учынак ноччу
Пад нажом бандыта.

Душа мая —
З ночы папялішча:
Ўжо дні датлелі
І дагараюць фразы,
І ўсе словы
Агонь святы знішчыць,
Каб з маіх вуснаў
Не зляцець
Ні разу.

Іван Чыквін

ТРЭБА НАМ ПЕСЕНЬ

(Працяг са стар. 1)

Некаторыя песні «Ой матуля», або «Ручнікі» сталіся шлягерамі так папулярнымі, што спяваюць іх усе, а ў конкурсе паўтарыліся многа разоў, у кожным выпадку — па-іншаму. І тут хацелася б на базе конкурсу сказаць, што людзі нашы маюць талент да спеву. Гэты талент яшчэ не выкарыстаны, няма ў нас на вёсках хораў. Выступленні з песнямі трактуецца як запханне дзіркі пры пастаноўцы п'есы. А так быць не павінна. Песня і яе адзіночныя ці груповыя выканаўцы заслугоўваюць на найбольшую падтрымку.

Якія добрыя галасы выяўляем сярод нашай вясковай моладзі! Даць бы ім пару ўказанняў, навучыць вясковых гарманістаў акампаніраваць і беларускімі песнямі прагучыць Беласточчына.

Таварыства хоча запрэгчы найлепшыя выяўленыя ў конкурсе галасы да шырэйшай службы песні і людзям. Некаторыя з іх, к прыкладу, Ніна Мацкевіч са Старыны мае поўныя задаткі стацца беларускай Эдзіт П'яф. Але ўсё гэта яшчэ будучыня. Цяпер прадстаўляецца так, што можам спяваць і павінны. Паадзіночныя галасы злучаць (самастойна) у дуэты, трыо, квартэты, групы, хоры — і спяваць. Не рвацца да п'ес, якія часта нават зместам нам не падходзяць. Рабіць тое, што беларусу выходзіць. Найлепш спяваць. Спяваць як найбольш і штораз лепш. Няхай змучанага падарожнага ці праезджага госця кране плывучая задушэўная беларуская мелодыя, якую дзяўчаты і хлопцы вячэрняй парою раскідаюць далёка па лузе і полі, з ціхім упорам гарманіста. Няхай падарожны дыхне гэтым духам, няхай помніць. Спяваць наша моладзь умее, спяваць павінна — **сваімі галасамі заставіць жыць беларускую песню.**

ВЕРА ЛЕЎЧУК

Слядамі загінуўшых

Яшчэ не ведаем поўных вынікаў вясенняй гарцэрскай разведкі «Алерт ЗГП». Аднак ведаем, што прычынілася яна да адшукання магіл ахвяр нямецкіх фашыстаў. Гарцэры з Левак, Бельскага павета, слядамі баёў дайшлі да непадалёкай вёскі Райкі. Тут даведаліся, што ў вёсцы ёсць магіла савецкіх салдат, а як яны загінулі, ведае адзін дзядуля. Школьнікі хутка адшукалі старыка. І вось, што ён ім расказаў:

— Помню, што ішоў бой за Бельск. Амаль усе людзі пакінулі вёску, так як прабыванне тут было вельмі небяспечным. Засталося нас двух старыкоў. Савецкія войскі наступалі ад Спічак, а гітлераўцы ад Грабаўца. Раптам я пачуў страляніну. Гэта была неспадзяваная сутычка. Раніцаю, чуць свет, я крадком пайшоў на месца стралянiны. Тут ляжала сем савецкіх салдатаў. Савецкія войскі часова адступілі і таму не ведалі аб лёсе сваіх салдатаў. Тут крадком мы з калегаю выкапалі супольную магілу і пахавалі іх. Мой прыяцель ужо не жыве, а аб магіле мала хто знае апрача нас.

Разведачная група гарцэраў з Плюціч адшукала магілу лейтэнанта савецкай арміі Івана Яжова і яго жонкі, цаўшых у чэрвені 1942 года. Іх пахавалі на полі, дзе і загінулі. Магіла Яжовых была заарана, мала хто ведаў дзе яна знаходзіцца, а акупанты не дазвалялі яе забяспечваць. Вучні ў час «нелагернага лета» дакладна ўсталілі месца магілы і заапякуюцца ёю выконваючы агарожу і надпіс.

Удзельнікі «Алерту» з Зубава адшукалі на сялібе аднаго з сялян вёскі Піліпкі агульную магілу савецкіх воінаў, Палі яны падчас бою за вёску Піліпкі. У выніку гэтай барацьбы вёска Піліпкі была спалена.

Такім чынам адкрыта многія магілы, і не толькі. Ёсць многа знаных прозвішчаў салдат, якіх шукаюць іх сем'і.

Шкада толькі, што ў гуфцы ЗГП аб гэтым нічога не ведаюць, так як ніякіх дублікатаў з разведкі ў іх не засталося. Ці не варта падумаць, каб гэтыя матэрыялы мець у павеце. А можа гэта дапоўніла б гісторыю ўласнай грамады, ці павета?

З-ПРАД ПАЎСТАГОДДЗЯ

Паўстагоддзя таму назад праз нашыя землі пранёсся віхор Першай сусветнай вайны. Для пакалення, якое яе перажыло, была яна патрасаючай падзеяй — мела вялікі ўплыў на далейшае развіццё беларускага грамадства. Пакаленне гэтае ў прыгнятаючай сваёй большасці ведала вайну толькі з апавяданняў і легендаў, а аб «шырокім свеце», аб жыцці ў іншых краінах — найчасцей, фантастычнае ўяўленне. Сутыкненне з гэтым «шырокім светам», з трагедыяй вайны мела аграмадны ўплыў на светапогляд людзей, на іх жаданні і імкненні. І таму варта напомніць важнейшыя падзеі з-прад паўстагоддзя.

1. ФРОНТ

Пачынаючы ад канца красавіка 1915 года немцы распачалі агульнае наступленне на паўночным адрэзку руска-нямецкага фронту. Напачатку лета г.г. руска-нямецкі фронт пачаў паступова набліжацца да нашых зямель. 4 жніўня немцы занялі Астралэнку, а праз некалькі наступных дзён вялі баі на адрэзку фронту паміж Бугам і Нарвай. У палавіне жніўня немцы атакавалі ў раёне Беластока, а каля 20 жніўня фронт знайшоўся больш-менш на лініі чыгункі: Асавец — Беласток — Бельск — Брэст. Гродна немцы занялі крыху пазней, бо 3 верасня.

У сувязі з немагчымасцю ўтрымання фронту, ў кіруючых колах рускай арміі паяўляюцца імкненні, каб паўтарыць прыём застасаваны ў адносінах да Напалеона ў 1812 годзе: адступленне з адначасным знішчэннем усяго перад наступаючым ворагам. Штопраўда, аналогія сітуацыі 1915 года з сітуацыяй у 1812 годзе была малая: у 1812 годзе войскі ворага ішлі вузкаю паласою, калі ў 1915 годзе вораг наступаў шырокім фронтам праз усю краіну. Не глядзячы аднак на тое, імкненні да знішчэння пакідаемых зямель праявіліся даволі моцна, што перад усім трагічна адбілася ў жыцці насельніцтва гэтых зямель.

2. У БЕЛАСТОКУ

Знішчэнне гэтае можна было б праілюстраваць на прыкладзе Беластока. Ужо ў ліпені 1915 года ў Беластоку створана была т. зв. «Белостоцкая рэквізіцыонная і оценочная камісія». Заданнем камісіі было рэквіраваць (адбіраць ад уласнікаў) машыны, маторы, медзь і нікель, а таксама ацэньваць вартасць рознага роду катлоў, млыноў і г.д. якія мелі быць знішчаны. Уласнікі іх пасля вайны атрымаць мелі кампенсацыю.

Апрача гэтай камісіі іспаваў у Беластоку г. зн. «Военно-промышленный комитет», заданнем якога была эвакуацыя (вывазка) цэлых заводаў углыб Расіі. Перад самым адыходам мясцовыя ўлады абвясцілі распараджэнне, што ўсе мужчыны ва ўзросце ад 17 да 45 год павінны пакінуць горад і ісці на ўсход. Аднача́сова знішчана Беластоцкую электрастанцыю і водна-каналізацыйныя інсталяцыі, падпалена казармы і вайсковыя магазіны.

Напярэдадні адступлення расійскіх войскаў, делегацыя багатых мяшчан, баючыся далейшага знішчэння горада пайшла да мясцовых улад з добрым хабарам, дзякуючы чаму выдадзена распараджэнне, згодна з якім адступаючыя войскі пайшлі не праз Беласток, але акружнымі дарогамі пераправіліся ў напрамку Гродна. 13 жніўня 1915 года Беласток быў заняты немцам.

3. У БЕЛАРУСКАЙ ВЁСЦЫ

Стратэгія знішчэння датычыла не толькі гарадоў але і вёсак. З набліжэннем фронту да беларускіх вёсак, у вёсках гэтых разгарнуўся своеасаблівы псіхоз т.зв. «бежанства». У многіх выпадках казакі сілаю выганялі людзей у «бежанства» падпальваючы аднача́сова вёску — большасць, аднак, сялян выехала добраахвотна, паддаючыся пануючай прапагандзе і агульным настроям. Да выезду ў «бежанства» заклікалі таксама праваслаўныя святары, а народная пагалоска нясла звесткі аб нечалавечых здзеках, якіх дапускацца мелі немцы над мірнымі людзьмі. Расказвалася, што забіваюць яны ўсіх без прычыны, што адрэзваюць жанчынам грудзі і г.д.

Колькі, мспавіта, беларускіх сялян выехала ўглыб Расіі? Аўтар гэтых радкоў зрабіў даведку ў старых жыхароў паасобных вёсак аб стане «бежанства» у 55 розных вёсках Беласточчыны, прычым, было тут 37 вёсак праваслаўных, 15 — мешаных і 3 каталіцкія. Вынікі атрымаліся наступныя:

На 37 вёсак праваслаўных, узятых выпадкова з розных паветаў Беласточчыны з 15 вёсак пад час вайны выехалі ў Расію ўсе іх жыхары. У 16 вёсках засталося на месцы па адной і па некалькі (да 10) сем'яў. Былі гэта, найчасцей, сем'і найбяднейшыя, якія не мелі ўласнага транспарту, часамі, былі гэта проста адзінокія старыкі. У 6 іншых вёсках засталося звыш 10 сем'яў, прычым, знайшлося толькі 3 вёскі, з якіх выехала толькі некалькі сем'яў (менш 10). Праваслаўных вёсак, з якіх ніхто не выехаў у «бежанства» у ліку апытваных не знайшлося. Характэрным з'яўляецца тое, што ў 6 апошніх вёсках параўнальна вялікая колькасць сялян засталася на месцы толькі таму, што не паспелі яны ўцячы перад набліжаўшымся фронтам. Так было з Дубінамі, Літвінавічамі, Відавам і некаторымі іншымі вёскамі.

У мешаных праваслаўна-каталіцкіх вёсках выехалі, пераважна, праваслаўныя, хаця здараліся выезды ў «бежанства» і католікаў. Вёскі каталіцкія засталіся на месцы.

З іншых крыніц вядома, што з Гродзенскай губерні выехала ў «бежанства» 750.680 людзей, а з тэрыторыі ўсёй Беларусі было 1.320.511 чалавек.

4. ДАРОГА

Член генеральнага штаба рускай арміі ген. Данілаў так пісаў у пазнейшых сваіх успамінах:

«Бежанскі рух паступова набіраў стыхійнага характару: для ўрэгулявання патрабаваў ён асаблівых дзяржаўных захадаў. Вельмі цяжкай для вырашэння аказалася праблема харчавання і лячэння людзей, і іх жывёлы ў дарозе. Шматлікія, асабліва, дзеці гінулі ад цяжкіх умоў і хвароб. Жудасныя дарогі пераходу гэтых чалавечых мас, ідучых у невядомае, адзначаны былі не адною сотняю надмагільных драўляных крыжоў. Многа гора перанеслі гэтыя людзі і пасля прыбыцця ў раён пасялення».

А ў памяці прыняўшых удзел у гэтым дзіўным падарожжы з заходніх акраін імперыі ўглыб Расіі запісалася яно, як шлях пакут і няшчасцяў.

Эвакуацыю сяляне распачалі ўласным транспартам: ускладалі на вазы сваю маёмасць і ехалі на ўсход. Абозы з паўднёвых паветаў сённяшняй Беласточчыны ехалі, пераважна, праз Пружаны, Ружаны і Баранавічы: з вёсак сённяшняга Беластоцкага павета — праз Ваўкавыск, Слонім, Баранавічы. Ля Баранавічаў паўстала такое «скапленне» людзей, што нехапіла нават вады ў калодзежах. Трэба было карыстацца вадою з рэчак і ручайкоў, якая была затручана эпідэміяй халеры і тыфу.. Людзі хварэлі і масава паміралі.

Аб трагедыі многіх «бежанцаў» сведчыць можа ліст уласніка маёмасці Хмельнікі каля Бабруйска, Вітальда Станкевіча да старшыні Рады Міністраў.

«У маім двары, — пісаў Станкевіч, — знаходзіцца 20—40 тысяч няшчасных людзей, у холадзе і галадзе; халера забірае штодзённа масу ахвяр, санітарнай дапамогі аніякай, паветра страшэннае, людзі ад'язджаюць, а новапрыбыўшыя займаюць іх месца ў гэтай гразі і тут жа паміраюць».

Ужо ў дарозе многа сем'яў было разбітымі: бацькі пагубілі дзяцей, а мужы жонак і г.д. У большых гарадах улады ўстанавілі г.зв. «Распраделительные пункты», якія мелі рэгуляваць бежанскі рух, а таксама г.зв. «Татяковские пункты», якія мелі несці «бежанцам» дапамогу. Дапамога гэтая была, аднак, кропляй у моры патрэб гэтых няшчасных людзей.

5. ЗНАЧЭННЕ «БЕЖАНСТВА»

Сяляне, якія прынялі ўдзел у «бежанстве», сталіся сведкамі ўпадку старых паняццяў, старых грамадскіх вартасцей, старога грамадскага ладу; сталіся сведкамі Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і ўсяго таго, што нясла яна з сабою. Многія з іх прымалі непасрэдны ўдзел у рэвалюцыі.

Нічога тады дзіўнага, што калі распачалося вяртанне на родныя землі, маладая польская буржуазная ўлада глядзела з падазронасцю на вяртаўшыхся сялян, называлі іх бальшавікамі і з абы прычыны частавалі бізунамі. На роднай зямлі гаспадаркі сялян былі зусім знішчаны, вёскі часта дашчэнту спалены, жыццё трэба было пачынаць ад пачатку. Сяляне, якія сутыкнуліся з духам Кастрычніцкай рэвалюцыі не маглі пагадзіцца з гэтымі ўмовамі жыцця і далі прыклад паслядоўнага радыкалізму, праводзячы рэвалюцыйную дзейнасць у радах КПЗБ і «Грамады».

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

ВІЗІТ У НІВЕ

Нядаўна нашу рэдакцыю наведаў нештодзённы госць. Быў гэта Мікалай Калістратавіч Вайцяхоўскі, слаўны камандзір партызанскай брыгады імя Кастуся Каліноўскага. У Польшчы тав. Вайцяхоўскі прабываў некалькі тыдняў, дзе наведаў сваіх знаёмых, былых сяброў па зброі, а таксама месцы, дзе прыходзілася цяжка змагацца з фашыстамі. За гераічную барацьбу на польскай зямлі ўзнагароджаны ён Крыжам Віртуці Мілітары, а таксама вышэйшымі ордэнамі і медалямі СССР. Зараз тав. Вайцяхоўскі працуе ў Салігорску на Беларусі, дзе, як гарняк-інжынер, дапамагае арганізаваць інстытут.

Адбыў ён доўгую сустрэчу з працаўнікамі нашай рэдакцыі, расказваючы многа цікавых эпізодаў з партызанскага жыцця. Так, як абяцаў нам прыслаць свае ўспаміны, аб іх мы цяпер пісаць не будзем. Трэба яшчэ раз адзначыць, што тав. М. К. Вайцяхоўскі, гэта герой нашай Беластоцкай зямлі. (ак)

На здымку: М. К. Вайцяхоўскі і журналісты «Нівы» Я. Чарнякевіч і В. Ваўкавыцкая.

Сельскагаспадарчая алімпіяда ў Сабятыне

Праўленне ЗМВ у Бельску арганізавала ў Сабятыне сельскагаспадарчую алімпіяду. Алімпіяда была спалучана з канцэртамі калектываў з Пілік і Аддзела БГКТ у Бельску. Да алімпіяды прыступіла моладзь, якая тэарэтычную падрыхтоўку атрымала на занятках у ПР-ах і зімовых сельскагаспадарчых курсах. Узнагароды, якія фундаваў ЗМВ, ПЗКР і ПЗГС, атрымалі: Юхімовіч Галіна і Удзеляк Тэрэса з Касцюкавіч, Зіневіч Ларыса, Пісачук Мар'я і Тымашэвіч Яніна з Сабятына і Сушч Пятро з Орлі.

Імпрэза вельмі ўданая і трэба сцвердзіць, што ЗМВ у Бельску і яго старшыня тав. Анатоль Скарбіловіч вывязаліся вельмі добра. Прысутных было каля тысячы асоб. (ак)

СВЕТ КЛІНАМ ЗЫШОЎСЯ НА ЧЫЖОЎШЧЫНЕ

ПЯЦЬ НЯШЧАСЦЯЎ

Пяць няшчасцяў нахлынула на Чыжы і акалічныя вёскі.

Няшчасце першае: **безгалоў!**

Няма чым ваяваць са шкоднікамі раслін ды ўсялякімі стонкамі. Курашаўскі перадавік заехаў да Гайнаўскага ГС-у за хімікатамі, далі яму падпісаць паперку і сказалі, што хімікаты то ёсць, але валачыць іх будзеш, брат, на плячах з Гайнаўкі да каханага Курашава. Перадавіку валасы дыбам сталі...

ГС мае грошы на аплату перавозу (пераносу?), але, здаецца, не мае чым вазіць, а насіць — дурная работа! Таму сельскагаспадарчы гурток у Чыжах уцешыўся, што заробіць і наважыўся прапанаваць свае трактары. Да перагавораў з ГС-ам не дайшло яшчэ за ніякім сталом — ані за круглым, ані за кантаватым, ані на высокіх «шчэблях». А ўся віна ляціць, як вадаспад на Аўласюка — адказнага па справах сельскай гаспадаркі працаўніка ў Гайнаўскім ГС-е.

Шкоднікі раслін вельмі задаволены і кланяюцца ўсім у пояс за ратунак іхняга шкодніцкага жыцця.

Няшчасце другое: **хлеб...**

Гайнаўскі ГС дастаўляе хлеб у Чыжы тады, калі ў добрым і спакойным настроі. Праўда, часамі часцей давозіць хлеб, скажам, што другі-трэці дзень, але гэта бывае тады, калі чыжоўскія аматары хлеба пачнуць хадзіць са скаргамі да высокіх улад.

У Чыжах гавораць:

— Гайнаўскі ГС нікудышні!

І гэту апінію дружна падхоплівае мнагалікая плеяда мясцовых настаўнікаў, працаўнікоў службы здароўя, адміністрацыі, міліцыі. А некаторыя яшчэ дадаюць: — От, ГС у Нарве ляпей дбае аб сваіх кліентаў.

Словам, Гайнаўскі ГС выраc на сімвал няшчасцяў чыжоўскай старонкі.

Няшчасце трэцяе: **расчараванне!**

Шмат часу будавалі тут калісьці дарогу, перад усім, з той надзеяй, што будзе ездзіць сюдою пэкаэс — праз .Чыжы і Кленікі да Гайнаўкі. Надзея споўнілася, такі аўтобус даўно ўжо курсуе на лініі Нарва, Кленікі, Чыжы. Збуч, Гайнаўка (і назад).

Кажуць у Чыжах:

— Ёсць аўтобус і няма яго!

Справа ў тым, што ён амаль заўсёды перапоўнены, бо з Кленік і акалічных вёсак пачалі даязджаць людзі на працу ў Гайнаўку — **па месячных білетах**. А, калі камусьці спатрэбіцца заехаць у Гайнаўку, не можа заехаць. (Адсюль да чыгуначнай станцыі надта далёка).

Чыжы благаюць аб такі выхад са сваёй безнадзейнай пэкаэсаўскай сітуацыі: аўтобус, які курсуе на лініі Бельск, Гайнаўка, Нараўка спыняецца ў Гайнаўцы на добрых некалькі гадзін, за гэты час мог бы ён дадаткова абслужыць чыжоўска-кленіцкую лінію. Шафёр гэтага аўтобуса згодны, а яго начальнікі таксама не адракаюцца памагчы. Гаварылі яны мне і выяснялі, што чыжоўская грамадская рада павінна напісаць ім фармальную петыцыю, якую ацэняць, разважаць. Ці памогуць — цяжка сказаць, але цвердзяць, што няма сітуацыі без выйсця...

Няшчасце чацвёртае: **цемната!**

Цемната на вечаровых вуліцах у прычыжоўскіх электрыфікаваных вёсках — Лянева, Збуч, Ракавічы, дзе няма лямпачак на слупах. У Ляневе ёсць нават зробленая інсталяцыя вулічнага асвятлення, але кепская яна.

— Хто мае завясці вулічнае асвятленне? — запыталі мяне ў грамадскай радзе ў Чыжах.

У чыжоўскай радзе не ведаюць, не ведаў і я. Каб даведацца, пачаў распытваць у беластоцкай радзе, дзе сказалі:

— Вулічнае асвятленне робяць спецыялісты - электрыкі, а не хатнія халтуршчыкі. Могуць гэта быць электраманцёры электрыфікацыйнай фірмы альбо якойсьці спулдзельні, альбо электраманцёры з прыватнай ліцэнзіяй. Хто заплаціць ім? Заплаціць грамадская рада, калі яна мае грошы альбо вясковы люд — як мае грошы... Калі ані тыя — ані тыя не маюць нічога дык электрыкі цярплівыя, з работай не спяшаюцца, пачакаюць...

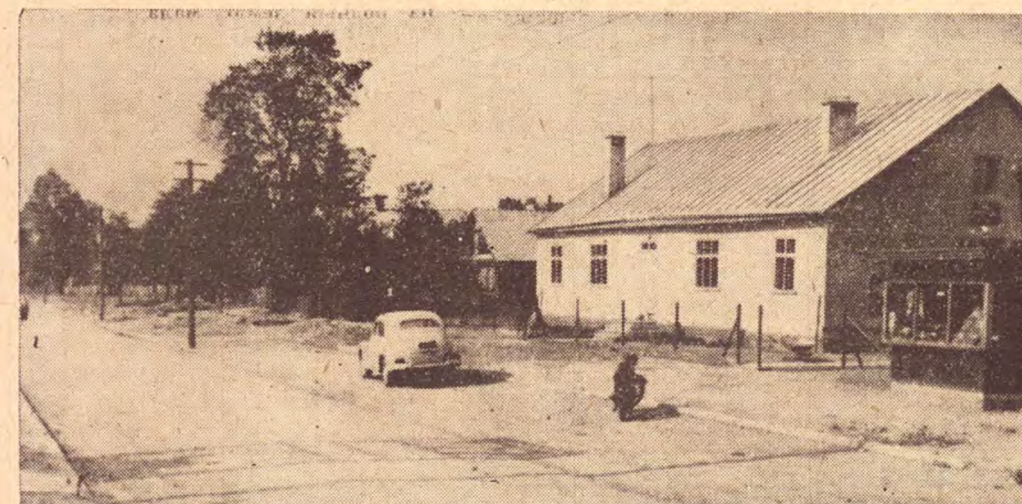
Няшчасце пятае: **слабы рэфлекс!**

Мае быць у Чыжах асяродак здароўя, ад пару год мае быць. Даходзіла да таго, што інвестыцыйныя грошы на гэты асяродак прападалі, бо ніяк не знаходзіўся выканаўца. Але тут выратавала сітуацыю ПЗГС-аўская будаўнічая спулдзельня «Чын» у Гайнаўцы, якая чуць ні з ахвярнасцю ўратавала гэтыя грошы на чыжоўскі асяродак абяцаючы — для фармальнасці — будаваць яго. Нарэшце, у канцы мінулага года знайшоўся выканаўца ў асобе Бельскага будаўнічага прадпрыемства і мала бракавала, а ўжо пачалася б будова асяродка. Ды Гайнаўскі аддзел здароўя «не паспеў» паслаць свайго працаўніка да гайнаўскага «Чыну», каб узяць адданую туды дакументацыю асяродка і накіраваць яе (хутка!) бельскай фірме...

Месяц за месяцам праходзіць, да зімы ўжо бліжэй чым далей.

КАСТУСЬ ЯНКОЎСКІ

фота аўтара

На здымку: чыжоўская вуліца, направа — кіно і святліца.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ЧАС ГЭТА ГРОШЫ

Прыслоўе гаворыць, што час — гэта грошы. І гэта сапраўды так, асабліва ў сельскай гаспадарцы. Справа не толькі ў тым, што калі не папрацуеш, дык не зробіш. Селянін, не працуючы, не толькі не зарабляе, але вельмі шмат траціць.

Напрыклад, жніво. Беластоцкія сяляне збіраюць збожжа з 600 тыс. гектараў. Таму колькасць сабранага хлеба аказвае рашаючы ўплыў на гаспадарку нашага ваяводства. Гэтая справа набірае асаблівай важнасці, калі ўлічыць факт, што наш пераважаюча сельскагаспадарчы раён не можа забяспечыць свае патрэбы уласнай прадукцыяй.

Сёння пакінем развažанні аб агратэхніцы.

У жніво пагаворым аб уборцы. Касой, снапавязалкай ці можа камбайнам? Аб сярпе не ўспамінаю, хоць можна яшчэ яго ўбачыць на нашых палетках.

Некаторыя лічаць, што найлепш жаць касой. Але гэтыя людзі не бяруць пад увагу ўкладу працы. Вось падлічэнні ўкладу працы на 1 гектар: касой — 42 — 55 рабочагадзін, жняяркай — 31—41, снапавязалкай — 11—17, а камбайнам — да 6,5 рабочагадзін. А час вельмі дарагі, асабліва ў жніво. Падобна выглядае капанне бульбы: матыкай — 240—295 рабочагадзін, коннай бульбакапалкай — 150—210, трактарнай бульбакапалкай — 140—190, а камбайнам — 45—61 рабочагадзін. Уборка цукровых буракоў: уручную — 250, трохрадавай вырывачкай —120, збіранне за камбайнам — 20 рабочагадзін.

Калі звернеш увагу на страты ў час уборкі, дык аказваецца, што і тут з гэтага пункту гледжання машыны даюць вялікую карысць. Калі жыта перастаіць на корані 21 дзень, траціць 13% свайго зерня. Пры кашэнні касой страты складаюць 1/4 ураджаю, снапавязалкай — 12%, а камбайнам — 6%.

Гэта значыць, што калі б мы ўсё жыта, якое расце на Беласточчыне, касілі касой, дык страты сталі б 100 тыс. тон зерня, а ў сувязі з трохтыднёвым перастоем (калі 20% збожжа) на корані яшчэ 12 тыс. тон.

Усё гаворыць аб тым, што найлепшая механічная ўборка збожжа. Так будзе і хутчэй, і лепш, і лягчэй. Надыходзіць час, калі селянін не будзе вымушаны працаваць да поту ад зары і да цямна. Тэхніка ўваходзіць на большыя панадворкі, ствараючы лепшыя ўмовы для працы і вясковага жыцця.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

Што новага?

МЕЦЬ СВАЮ КВАТЭРУ...

...гэта найбольш істотны клопат нашага часу. Аб уласнай кватэры кожны думае найбольш, бо знайсці менш ці больш адпаведную працу даволі лёгка.

Гаворачы аб кватэрах маем на думцы, перад усім, спулдзельчыя кватэры, бо такіх будуюць найбольш.

Як мы даведаліся, усе спулдзельні Беласточчыны адкрылі рэгістрацыю новых **кандыдатаў на членаў** спулдзельняў. Кожная асоба, а нават дзіця, малады рабочы або вучань можа запісацца на кандыдата ў члены спулдзельні, а кватэру зможа атрымаць у любым горадзе Польшчы, дзе будзе потым працаваць. Каб быць кандыдатам у члены спулдзельні, трэба аформіць кватэрную ашчадную кніжачку ПКО і штомесяц уплачваць на яе не менш, чым **сто** злотых. І, што найважнейшае, трэба быць пастаянным жыхаром данага мястэчка, горада — мець так званы, «сталы мэльдунак». Асобы малалетнія запісваюць у спулдзельню іх бацькі або законныя апекуны.

Кандыдат у члены спулдзельні, які сабраў на сваёй кніжачцы патрэбную суму грошай, мае права рабіць старанні, каб прынялі яго ў члены спулдзельні, і скласці просьбу аб прыдзел належнай кватэры. Кандыдат не можа складаць такой просьбы, але толькі член.

22 мая бягучага года польскі ўрад выдаў падрабязныя пастановы ў справе будовы і прыдзелаў спулдзельчых кватэр. Тых, якія хочуць зацікавіцца больш дакладна гэтымі пастановамі, адсылаем да 27 нумара «Манітора Польскага», дзе яны апублікаваны ў цэласці («Маніторы» ёсць у кожнай грамадскай ці павятовай радзе, у кожнай большай дзяржаўнай установе, а нават у многіх бібліятэках).

Ад сябе можам дадаць яшчэ некалькі канкрэтных інфармацый. Кандыдат, які сістэматычна плаціць на працягу чатырох год па сто злотых штомесяц на сваю кватэрную ашчадную кніжачку, скарыстае з 50 зл. прэміяў. Затым грашовы ўклад за кватэру аб плошчы 44 квадратовых метраў будзе меншы на суму чатырох тысяч злотых, а сплаты рэшты будуць размеркаваны на шэсцьдзесят год. У выніку такой пастановы значна паменшалі месячныя аплаты за двухпакаёвыя спулдзельчыя кватэры, якія цяпер даволі высокія.

У так званых спулдзельчых аб'яднаннях будовы сямейных домікаў крэдыт размеркаваны на 45 год, кошт аднаго квадратовага метра плошчы кватэры не будзе большым, чым 1.650 зл. (СЯ)

АБЯСПЕЧВАЮЦЬ ВЯСКОВЫ ГАНДАЛЬ

(Працяг са стар. 1)

Мэтай працы нашай інстытуцыі не толькі выдаваць тавары, але вучыць гандляваць. Для таго, каб падвучыць слабейшых прадаўцоў арганізуем калектыўныя біржы. Тут на свае вочы бачыць прадавец, як яго лепшы калега дабірае тавары. На сваёй разлеглай тэрыторыі ведаем кожную краму ГС, кожную з іх аналізуем і калі здарыцца, што даўжэйшы час не складае заказу на тавары, абавязкова туды едзем, каб сарыентавацца, чаму так ёсць? Кожны заказ мы абавязаны рэалізаваць на працягу 5 дзён. Зразумела, што не заўсёды поўнасцю рэалізуем заказы. Некаторых артыкулаў у нас няма, але гэта адначасова падказвае нам, што неадкладна гэтыя тавары мусім прывезці.

На складзе ў Бельску 70% таварнай масы — планавай, а 30% гэта пазапланавая.

— Кіраўнікі паасобных секцый і эксперты пастаянна прабываюць у фабрыках краіны, каб закупіць найлепшы і найбольш хадлівы тавар. Апошні раз пабывалі яны на Познанскай ярмарцы, дзе закуплена атракцыйныя тавары — гаворыць тав. А. Садоўскі. Не таму, каб пахваліцца, але як прыклад скажу, што нам некаторых тавараў зайздросцяць нават ладзяне і ў Бельска-Бяла. У нашым асяроддзі вельмі папулярнае зялёнае сукно. Яго трудна дастаць. Мы яго найшлі і то не ў Лодзі, а купілі ў варстатах Тэкстыльнага Тэхнікума ў Беластоку.

Чуецца часамі нараканні, што ў крамах ёсць недаходлівыя тавары.

— У нас, у складзе амаль не выступае такая справа, але ў паасобных крамах ёсць. Не выступае таму, што ў адным асяроддзі гэты тавар нехадлівы, а ў другім яго шукаюць. Перад усім, мы памагаем гэтыя тавары распрадаць, забіраючы іх з крамаў. Меліся такія выпадкі і ў нашым магазіне. У магазіне было многа вельвету, але ён не расходзіўся. З другога боку людзі шукалі летнікаў з таго ж матэрыялу. Матэрыял аддалі ў швальню, дзе нам пашылі летнікі і на працягу некалькіх дзён усё было распродана. Падобна было з белым матэрыялам, які ляжаў праз два гады, а пасля таго, як перашылі - разыйшоўся на працягу мінут, — расказвае тав. Садоўскі.

Іменна там міжпавятовы склад мае такія даходы. Пакажам іх. План продажу за 1964 год (ад ліпеня 1964 г) мелі мы на 41.643 тысяч зл., а выканалі — 48.728 тыс. зл., г. зн. 117%. А калі ідзе справа аб даходах — лічбы амаль астранамічныя. План прадугледжваў 123 тыс. зл., а выканана — 800 тыс. зл. Гэта значыць 650%! Нязменнымі засталіся штаты, а выдайнасць працы ўзрасла на 124%.

Безумоўна, што аб выніках працы вырашаюць людзі. Слухаючы прэзаса заўсёды чуліся словы «мы — гэта зрабілі», «наш калектыў» — чулася аб выдатнай працы магазінера Івана Калішэвіча — сакратара мясцовай ПОП і Сцяпана Нестарука.

У памяшканнях магазінаў амаль — што аптэчны парадак. Можа ў некаторых многа тавараў, але тут ужо поўнасцю ідзе падрыхтоўка да зімы. Прэзас Садоўскі запэўніў, што вясковы гандаль на іх тэрыторыі не адчуе зімою недабору фланелевых кашуляў ані цёплай бялізны. На стане ў магазіне ўжо цяпер знаходзіцца больш 50% гэтых тавараў.

А. КАРПЮК

Прышло новае адзенне. Прэзас Ю. Антыховіч з магазінерам Іванам Калішэвічам разглядаюць квітанцыі.

фота А. Карпюк

В'ЕТНАМСКІЯ ЖУДАСЦІ

Гэтага в'етнамскага партызана мучылі, гадзінамі пампавалі яму ў жывот ваду, каб выдаў, дзе і ў якім месцы джунглі знаходзіцца партызанскі атрад і тайнікі з амуніцыяй і зброяй...

Дзвццаць год змагаецца в'етнамскі народ за незалежнасць. Тут дарослыя людзі не ведаюць, як выглядае мір і спакой. Ворагі змяняюцца — спачатку былі японцы, потым французы, а цяпер амерыканцы. Палі і вёскі паліць напальм і фосфар. Цэлымі тыднямі гарыць джунгля... (а-ся)

Мангелія — краіна жывёлагадоўцаў. Тыповы мангол ўсё жыццё праводзіць на кані. Таму на бяскрайніх стэпах пасуцца табуны паўдзікіх, маладых коней, якіх потым ловяць на пятлю і прызвычайваюць да язды так, як бачым гэта на здымках.

Зрэшты, конь адыгрывае тут ролю грошай. За матацыкл плацяць трое коней. (ся)

САБАКА І ЗЛАЧЫНЦА

Там, дзе не дапаможа тэхніка, выручыць сабака. Сабачы нюх амаль ніколі не памыляецца. Сабакамі карыстаецца паліцыя цэлага свету. Напрыклад, у Ізраілі, дзе канцэнтруюцца галоўныя шляхі гандляроў наркотыкамі, паліцыя вядзе безупынную барацьбу з кантрабандыстамі. Кантрабанда белага парашку адбываецца рознымі і найбольш неймавернымі спосабамі. Правозяць яго нават у страўніках вярблюдаў, якія пасля праходу граніцы забіваюць, каб выняць з нутра шчыльна закаркаваныя фіёлкі з белым парашком. Такі, напрыклад, наркотык, як марыгуана мае высокую цану ў Егіпце, таму аплаціцца правозіць яго нават няшмат.

Барацьба з кантрабандыстамі надзвычай цяжкая. У ёй неацэненыя паслугі аказвае дрэсіраваны сабака. Вынюхае ён нават глыбока закапаныя пачкі з белым парашком наркотыку. Нядаўна знойдзена вялікі падземны магазін марыгуаны, на якім пастаўлена брудныя і смярдзючыя клеткі з хатнім птаствам. Выкрыта многіх курцоў наркотыку і адшукана ў моры выкінуты туды наркотык.

Пах, — гэта найбольш трывалы след, і хаця цяжка ў гэта паверыць, пах можа ўтрымацца ў розных умовах і праз доўгія гады. Гузік, хаваны праз 5 год у моцна закаркаванай бутэльцы, захаваў пах чалавека і памог, такім чынам, знайсці сабацы таго чалавека, які насіў на сваім адзенні той гузік. Быў гэта злачынца. Галандская паліцыя некалькі разоў паўтарала пробу з гузікам і за кожным разам сабака, абнюхаўшы гузік, знаходзіў таго ж чалавека. Рэвізія праведзеная на кватэры пацвердзіла сабачы нюх. На гары дома знойдзена старое адзенне, у якім не хапала якраз таго гузіка, які адарваўся ў час уцёку бандыта і быў захаваны паліцыяй у бутэльцы.

У Нарвегіі сабака адшукаў пасля двух месяцаў закапаныя глыбока ў зямлі грошы, хаця за той час вырасла на гэтым месцы буйнае зелле. З сабакам няма жартаў. Нядаўна ў адным рэстаране ў Чыкага пачаліся дробныя крадзяжы грошай. Праўда, падазравалі аднаго афіцыянта, што ён падкрадае ў кліентаў грошы з кішэняў, але нікому не ўдавалася злавіць яго пры гэтай «рабоце». Дрэсіраваны сабака спачатку абнюхаў абкрадзенага чалавека, а потым пачаў нюхаць усіх. Затрымаўся якраз пры гэтым афіцыянце. Але ён меў пры сабе вялікую суму грошай, паміж якімі маглі знаходзіцца і крадзеныя. Аднак не было на гэта ніякага доказу. Абкрадзены госць не спісваў нумароў грошай, а сабака можа памыліцца. У такой сітуацыі не заставалася больш нічога, як высыпаць на дыван усе грошы, якія меў афіцыянт і пусціць да іх сабаку. Яго нюх аказаўся аднак праўдзівым. Сабака старанліва абнюхаў госця і, вярнуўшыся да горбы грошай, пачаў то з аднаго то з другога месца выцягаць набок грашовыя паперкі. Пасля гэтага да грошай падышлі паліцыянты і палічылі іх. Сума аказалася такой самай, якую ўкрадзена для госця рэстарана. На адной грашовай паперцы была нават ручная нататка госця, аб якой [?] забыўся.

Афіцыянту-злодзею не заставалася больш нічога, як прызнацца і расказаць аб іншых сваіх пакражах. (а-ся)

Адзін з апошніх імператараў у наш век — імператар Эфіёпіі Хайле Селасіе (Абісінія). Прытрымоўваецца ён нейтральнай палітыкі, актыўна змагаецца за яднанне ўсіх афрыканскіх краін. (ся)

„ГАВОРАЧЫЯ ДОШКІ"

Востраў Вялікадня, які знаходзіцца ў 4 тысячах кіламетраў на захад ад берагоў Паўднёвай Амерыкі, вядомы не толькі сваімі загадкавымі гіганцкімі каменнымі статуямі, але і знойдзенымі там таямнічымі драўлянымі таблічкамі з піктаграфічнымі знакамі. Захаваліся яны пераважна пакшталт фрагментаў самых розных памераў, даўжынёю да 2 метраў, і вядомыя пад назвай «кохау ронго-ронго» («гаворачыя дошкі»).

Знакі (усяго налічана іх 500) выразаны зубам акулы. На здымку бачым драўляную разьбу рыбы знойдзеную на востраве Вялікадня ў Ціхім акіяне, пакрытую піктаграфічнымі знакамі. Гэтыя знакі прадстаўляюць чалавечыя фігуры, звяроў і т.п. (а-ся)

•аляксей карпюк•
ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

На ўскраі Гута-Міхалінскай пушчы сустракае нас партызанскі заслон. На санніках стаяць кулямёты: нямецкія, чэшскія, нашы. Быццам нідзе няма ніякіх немцаў, хлопцы бяспечна паляць сабе вогнішчы, дурэюць. З дваццаць кіламетраў, да самага лагера, — такія ж заслоны, царства, куды фашысты не паказвалі і носа. Гляджу на іх шырокімі вачыма і не магу надзівіцца.

Падыходзім да мэты.

У цэнтры Гута-Міхаліны лысее пагорак. На яго ўскраіне, у ельніку, — многа замаскіраваных зямлянак, вялікіх, пабудаваных па-гаспадарску, з адмысловымі ўваходамі і камінамі, з зашклёнымі вокнамі, з падмеценымі дарожкамі. Колькі іх тут? Не менш за сотню! Няхай у кожнай зямлянцы жыве сабе па дзесяць чалавек, дык і то тысяча!..

На пагорку — стаптаны снег. Тут відаць, праходзяць сходы, пастраенні; адсюль вырушаюць у далёкія паходы. Пра гэта я ведаў яшчэ да Штутгофа, але ж чуць і бачыць — не тое самае. Перада мной не міф, а рэчаіснасць!..

Пагорак з зямлянкамі не мае ў сабе ні крыхі грознай вайсковай суровасці, больш нагадвае жытло пагарэльцаў ці перасяленцаў.

На вытаптаных у снезе дарожках ад зямлянкі кудысьці бягуць звычайныя вясковыя хлопцы. Аднекуль

выляятаюць і дзяўчаты ў накінутых кажушках. Пехта страхае елку, узбівае малочную хмару, і дзяўчаты вішчаць на ўвесь лес.

— Во, так іх! — крычыць Ваня Баркоў, забыўшыся на стомленасць.

— А-ё-ячкі! — дражняць іншыя.

З'яўляецца партызан на кані, аброслы кудлатай рудой поўсцю. Верашчыць на дзяўчат:

— Хэнды хох!

Кубанка на галаве ў партызана трымаецца цудам, ля ног матляецца шабля. Хлопец відавочна перастараўся. На ім столькі рамянёў ад планшэта, бінокля, вінтоўкі, нагана і яшчэ нечага, — быццам усе рэчы не яго ўласныя, а ён іх вязе на склад. І сядзіць на худым хрыбце, нібы на плоце.

Выязджаюць сані. У іх на каленях стаіць хлопец і кіруе канём. Вінтоўка ляжыць на дошках побач з сякерай. На хамуце замест гужоў — дрот. Аглобля таксама дротам перавязана. Лейцы сточаны з парашутных лямак, канцы ад вузлоў цялепаюцца. Гняды конь худы і таксама кудлаты. Потым я даведаўся, чаму партызанскія коні такія. Зімавалі яны на двары, і прырода гнала ў бедных жывёлы поўсць, каб не памерзлі.

Раптам з зямлянкі выскаквае нямецкі салдат. Дзіўлюся, прыглядаюся лепш: самы сапраўдны! Нават на папрузе ў яго гойдаецца ў ножнах плоскі штык, а выпрасаваныя на кант нагавіцы ўнізе абхоплены брызентавымі крагамі. Мае сябры ажывіліся.

— Сашка-а, гутэн морген!

— Салют!

Юнак усміхаецца той усмешкай, якая звычайна бывае ў любімчыкаў публікі.

— Бон жур!

— О рэвуа! — махае ён рукой і знікае.

— Бельгіец, — тлумачыць Скарыпін. — Уцёк з нямецкай часці, прыстаў да нас. Партызаніць...

І тут збор-дружына!

Аж сэрца выскаквае з грудзей. Вось, нарэшце, запаветнае месца, куды імкнуцца многія, але пашанцавала трапіць толькі мне, шчаслівчыку!..

Аднак далей справа ў мяне пайшла не так гладка.

Знаёмых у Гута-Міхаліне няма. Рэшткі групы Высоцкага яшчэ восенню адышлі адгэтуль у Палессе. Атрад Скарыпіна стаіць недзе на дзве сотні кіламетраў адгэтуль у Ліпічанскай пушчы. Скарыпін са сваімі хлопцамі жыве тут толькі госцем і часова падпарадкоўваецца брыгадзе Петрасяна.

Калі мы выспаліся, выклікае мяне петрасянаўскі камандзір, прапануе здаць пісталет. Я халадзею.

— У нас такі парадак. Новы партызан здае зброю, а камандзір потым яму выдзяляе, што лічыць патрэбным, — дадае чалавек і насцярожана глядзіць убок, чакае.

Не сваімі рукамі расшпіляю афіцэрскую папругу з кабурой, кладу на стол.

— Я сёння дзяжурны па гарнізону, — кажа ўжо смялей. — Адпраўляю цябе на губу для высвятлення!

Два аўтаматчыкі вядуць мяне ў лазню. Перад закуранымі дзвярыма стаіць вартавы. У лазні на саломе валяецца разведчык, які буяніў у лагеры.

Цэлую ноч сяджу на бочцы, агорнуты непрыемнымі думкамі. Нібы праз сон даходзіць храпанне п'янага і асцярожныя крокі вартавога. Сцены лазні свецяцца, дзверы няшчыльныя, вакол тэмпература, як і на двары, але я такі зламаны, што мяне нават не бярэ і холад.

Раніцой разведчык прачынаецца. Гэта той самы чалавек, які, абвешаны зброяй, ехаў на кудлатым кані! І выглядае цяпер зусім не страшна. Русы дзяцюк з мяккімі і сінімі вачыма, круглым і рыхлаватым тварам.

Бачачы, што я ні пра што не пытаюся, партызан хваліцца сам:

— Учора на сваім Гітлеры скакаў цераз зямлянку чапаеўцаў, дзе кучаравая Нюрка жыве, ведаеш?

— ?!.

ТРЫБУНА чытачоў

Вёска Волька Нурэцкая...

...раскінулася ў даліне. Калісьці жыў тут сляпы дзед Ваўрэнюк. Бывала, дзед грэецца на сонцы ля сваёй хаты, падбягуць да яго дзеці і крычаць:

— Дзеду, жандары прыехалі!

— Што вы! — ускліквае з жахам дзядуля. — Жыць хачу, хачу дачакацца, чым гэта ўсё скончыцца.

Дзед Ваўрэнюк не дачакаўся. Памёр перад заканчэннем вайны, а вёска засталася. Разбудавалася, разраслася, утварыліся новыя вуліцы. Не паверыў бы дзядуля, калі б хто яму сказаў, што пасля дваццаці год многія сярод гэтых дзяцюкоў, якія палохалі яго жандарамі, стануць афіцэрамі, інжынерамі, журналістамі, дыпламатамі — што раз'едуцца далёка па свеце.

У вёсцы пры дапамозе грамадскага чыну пабудавана школу, дзве крамы (драўляную і мураваную), прасторную святліцу, а нават ужо амаль дзесяты год брукуюць вясковую вуліцу і... неяк не могуць яе выбрукаваць.

Фота: В. Рудчык

Будзе новая школа

У Сыпнях, Сямяціцкага павету, распачынаецца будова новай школы павільённага тыпу. Будзе яна будавацца грамадскім чынам. Ужо бацькі гэтай вёскі выдаткавалі 50 тысяч злотых, а кошт іхняга ўкладу дойдзе да звыш 200 тысяч злотых. каля 590 тысяч злотых. Сямяціцкі Прэзідыум ПРН прыдбаў тыповую дакументацыю і даложыць рэшту грошай. Гаспадары купілі з разборкі 100 тысяч добрай цэглы. Трэба адзначыць, што сяляне Сыпняў на два гады наперад выканалі грамадскі фонд будовы школ. Тым большую і хутчэйшую дапамогу дае ім дзяржава.

(а.к.)

АБАВЯЗАЦЕЛЬСТВЫ ВЫКАНАНЫЯ

У сувязі з выбарамі ў рады народовыя і ў Сейм у Чыжах былі падняты абавязацельствы — грамадскім чынам абгарадзіць святліцу, памяшканне ГРН і засадзіць там кветкі. Абавязацельствы ўжо выкананы. Сядзіба ГРН і святліцы абгароджаны драцяной сеткай, уложаны там ходнікі і брук, а таксама зроблены клумбы і пасаджаны кветкі. Шмат пры гэтым папрацавалі таксама працаўнікі ГРН.

Я. М.
Гайнаўскі павет

XXI ГАДАВІНА на Гайнаўшчыне

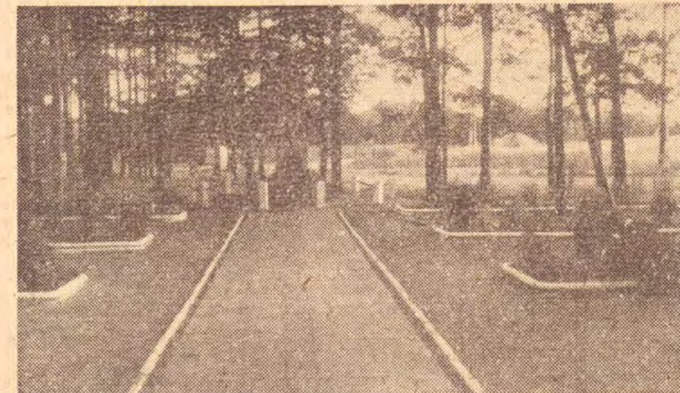
У сувязі з XXI гадавінай вызвалення Гайнаўкі адбылася тут урачыстасць. Перад будынкам ПНР сабраліся прадстаўнікі гайнаўскіх фабрык і прадпрыемстваў, моладзь. Тут адбыўся мітынг жыхароў Гайнаўкі і аколіц. На святкаванне XXI гадавіны вызвалення да Гайнаўкі прыбыла дэлегацыя Савецкага пасольства. Пасля мітынгу прысутныя, вуліцамі горада, прайшлі да могілак савецкіх салдатаў паўшых за вызваленне Гайнаўскай зямлі. На могілках адбылося адкрыццё табліц увекавечання і ўскладзена вянкі на магілах загінуўшых.

Могілкі знаходзяцца ў лесе побач Гайнаўкі. У цэнтры — стоўб з пяцівугольнай звёздачкай, а на ім мармуровая дошка з надпісам: «Гэты помнік сімвалізуе зборную магілу 1223 афіцэраў і салдат савецкай арміі, якія аддалі сваё жыццё за вызваленне Гайнаўшчыны». Між імі спачываюць Ірына Майсееўна Барысенка-Мітлаш, лекар, капітан Савецкай Арміі загінуўшая ў 1944 годзе і герой Савецкага Саюза малодшы лейтэнант гвардыі Аляксей Васільевіч Фларэнка, загінуўшы 25 ліпеня 1944 года за вызваленне Гайнаўкі.

Прагама святкавання XXI гадавіны ПНР многа шырэйшая і даволі арыгінальная. 22 ліпеня запланавана як дзень адпачынку ў Грушанах над ракой Нараўкай.

Тут арганізатары прадбачылі гульні і спартыўныя імпрэзы. 25 ліпеня адкрыта табліца ўвекавечання ў Залешанах, пабітых там рэакцыйнымі бандамі людзей.

А. К.

На здымку: тут спачывае 1223 савецкіх салдатаў, паўшых за вызваленне Гайнаўшчыны. Фота А.Н.

У Бельску

Нарэшце аддалі для грамадскага карыстання новы будынак пры вуліцы Міцкевіча. Тут змяшчаецца Банк Рольны, ПЗУ і Аддзел ПКО. Будынак у цэласці адказвае патрэбам сучаснага абслугоўвання людзей. Зразумела, што будзе яно залежаць у многім ад тых, хто будзе абслугоўваць. У новым памяшканні ёсць зала для клубных заняткаў. Так, як знаходзіцца ён у цэнтры горада, можна было б залу выкарыстаць для агульнай культурна - асветнай працы, нпр. БГКТ. (к)

Бельскую вуліцу ўпрыгожыў нядаўна пабудаваны стройны будынак ПКО, аздоблены каляровымі рэкламамі. Бельшчанін любіць зірнуць на гэты новы будынак-цацку.

Фота — (СЯ)

Дарагое «Сэрцайка»!

Чытаючы кожную тваю параду я нават і не думаў, што мне прыдзецца пісаць да цябе і прасіць парады. Жыву я на Беласточчыне, у вёсцы. Маю 17 год. Ужо прайшло больш як год часу, калі ў нашай вёсцы была забава і я пазнаёміўся з адной дзяўчынаю. Я проста пакахаў яе. Пішу да яе пісьмы, а яна не адпісвае. Я думаю таму, што не хоча пісаць, бо яшчэ хадзіла ў 7 клас. Мо' цяпер пачне пісаць. Я перакананы, што я ёй таксама падабаюся, толькі сароміцца гэтага. Калі яна ішла ў школу заўсёды глядзела ў маё акно. Не ведаю, што рабіць далей. А мо' пазнаёміцца з другою?

Уладак
з Беластоцкага павета

Уладак! Нічога дзіўнага, што яна табе не адпісвала на лісты. Сапраўды, яна ж яшчэ вучаніца, і таму, пэўна, не хацела заварочваць сабе галаву, бо трэба ж вучыцца. Вельмі добра рабіла. Відаць, гэта разумная дзяўчынка. А вось цяпер, калі яна ўжо закончыла пачатковую школу, можаш пераканацца ці ты ёй падабаешся. Вось, хоць бы на забаве. Тады, калі яшчэ хадзіла ў школу не магла яна хадзіць на забавы, бо публічныя забавы толькі для дарослых. У вашых гадах аб каханні, праўду кажучы, за рана думаць, але сябраваць можаце.

Жадаю ўсяго добрага
СЭРЦАЙКА

— Раз нішто пераскочыў. І другі. За трэцім разам мой Гітлер на заднія ногі пакаўзнуўся і пярэднімі капытамі, бадзяга, так і ўлез у зямлянку...

Неакрэслена ўсміхаюся.

— Курыць маеш?

Ківаю галавой.

— Выпусцяць, чаго бяду-уеш!

— Навошта ж тады бралі?

— Мусяць выпусціць.

— Адкуль вам вядома?

— Дык жа сёння лазню трэба грэць!

—?!.

— Як жа, людзям мыцца трэба! У такіх выпадках арыштантаў заўсёды распускаюць, каб тут не смярдзелі і месца не займалі... Э-э-эх, бярозавага б ве-еніка раздабыць бы дзе ды папарыцца ўвечары як след! — Партызан падцягнуўся так, што аж косці хрусцяць: — Ы-ы-ыэх!

Не магу вымавіць і слова.

— Разумееш, — нешта сваё ўспамінае сябра па няшчасцю, — Сашка-бельгіец, калі яго прывялі ў Гута-Міхаліну, і пяці хвілін не мог усядзець на палку. Цяпер, бадзяга, пераседжвае мяне. Толькі вушанку старую нацягне, каб не апячы вушэй, залезе на самую высокую паліцу і крычыць: «Па-ры! Па-ры!» Ы-ы-ыэх!.. Закурыць бы, халера..! Ці не зламаў мой Гітлер нагі?.. Не, хітры ён, адразу так і вырваў. Потым толькі пакульгаў... Ну і прыгожая гэтая Нюрка, ты яе ведаеш?

Зноў трасу галавой.

Весялун бачыць, што да мяне нічога не даходзіць, пацяшае:

63

— Напомніш мае слова, зараз хто-небудзь прыйдзе і нас прагоніць да д'ябла. Увечары прыйдзем сюды парыцца яшчэ. Прыходзь!

Нешта мармычу.

— Цябе навошта пасадзілі?

— Не ведаю...

— Ну, во!

І праўда. Увальваюцца разведчыкі і радаснымі выкрыкамі выводзяць хлопца, нібы героя, з лазні. Аднак я застаюся. Толькі Скарыпін прыносіць місу гарачага і густога супу.

— На, цёзка, грэйся, — каже ён, адводзячы вочы ўбок.

З удзячнасцю нешта кажу. Прарываюцца нейкія рэшткі плачу без слёз. Уздыхаю і бяру місу. Яго ўсё гэта кранае.

— Заперлі і мяне ў лазню, калі прыбег я з палону. — Скарыпін пачынае кагосьці дражніць: — «Як мог савецкі афіцэр здацца жывым немцам у рукі?» Сам не ведаю. Апамятацца не паспеў, калі цэлым і здаровым трапіў ім у лапы. Потым уцякаў з лагера, раніла. Даваlokся да вашага лесу. Карповіч мяне выхадзіў, здаў у атрад. Цяпер ён перадаў цябе. Мне і ў галаву не прыйдзе падазраваць Міцькавага таварыша. Але ж Карповіч — сувязны нашай брыгады. Я чалавек тут прышлы... Усе нашы сувязныя для іх таксама невядомыя... — тлумачыць вінавата Скарыпін яшчэ не зразумелыя для мяне партызанскія парадкі. Уздыхае: — Цярпі. Пасля Новага года прыйдзе наша брыгада з Ліпічанкі, аджывём!

Добра яму суцяшаць мяне.

(Працяг будзе)

64

КІНО

Праграма на 3 — 8.VIII.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

„Noc szpiegów" (franc.), 3—4. „Zakochani są między nami" (polski), 5—6. „Na tropie policjantów" (angl.), 7—8.

Кляшчэлі

„Ulica nadmorska" (radz.), 3—4. „Podróż w kwiecień" (radz.), 5—6. „Pięciu" (polski), 7—8.

Дубіны

„Banda" (polski), 7—8.

Нарва

„Dwója z wychowania" (radz.), 4—8.

Нараўка

„Rachunek sumienia" (polski), 4—8.

Чаромуха

„Ten, który wrócił" (radz.), 3—5. „Pięciu" (polski), 6—8.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Między brzegami" (polski), 4—8.

Райск

„Królowa Krystyna" (USA), 4—8.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Slepy pelikan" (franc.), 3—4. „Towarzysze broni" (franc.), 5—6. „Późne popołudnie" (polski), 7—8.

Міхалова

„Poślubny rejs" (angl.), 3—4. „Wyspa złoczyńców" (polski), 5—6. „Biedni bogacze" (węgierski), 7—8.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц

„Tak się zaczęło" (NRD), 3—4. „Upał" (polski), 5—6. „Na tropie policjantów" (angl.), 7—8.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Шудзялава

„Trzydzieści lat śmiechu" (USA), 4—8.

Сідра

„Macario" (meksykański), 3—4. „Nieprzyjaciel u progu" (radz.), 5—6. „Beata" (polski), 7—8.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ружанысток

„Życie nie jest łatwe" (włoski), 3—4. „Maria Candelaria" (meksykański), 5—6. „Rzut karny" (radz.), 7—8.

У мясцовасцях Орля, Чыжы, Новы Двор у днях 3—8.VIII.1965 г. фільмы высвятляцца не будуць.

Пятніца (30.VII.): Magazyn medyczny. Przygotowała Maryla Wiśniewska i Zofia Żukowska; Mazepa — dramat Juliusza Słowackiego. II Festiwal Teatralny. Teatr ziemi Mazowieckiej.

Субота (31.VII.): Jugosławia tańczy i śpiewa — transmisja z uroczystego zakończenia VI Folklorystycznego Festiwalu w Koper (Najlepsze zespoły: „Koło", „Taniec", „Lado"); Tajfun nad Nagasaki — produkcji francuskiej, dramat.

Нядзеля (1.VIII.): Do potomności — estrada poetycka poświęcona Tadeuszowi Cajcemu.

Панядзелак (2.VIII.): Pociąg na tyły — film produkcji radz. W rolach głównych: Paweł Kadocznikow, Zinaida Kiryjenko.

Аўторак (3.VIII.): Pociąg na tyły — film produkcji radz. W rolach głównych: Paweł Kadocznikow, Zinaida Kiryjenko.

Серада (4.VIII.): Warszawskie spacery — wyścigi na Służewcu. Scenariusz Jerzy Żukowski.

Чацвер (5.VIII.): Miedzynarodowy Festiwal piosenki w Sopocie.

Пятніца (6.VIII.): Magazyn medyczny. Przygotowanie — Maryla Wiśniewska, Zofia Żukowska; Międzynarodowy Festiwal piosenki w Sopocie.

Субота (7.VIII.): Miedzynarodowy Festiwal piosenki w Sopocie; Agato, przestań mordować — film produkcji NRF. W roli głównej Joanna von Koczian.

Нядзеля (8.VIII.): Baron cygański — operetka Jana Straussa; Monolog trębacza grodzony na Festiwalu w Mon— film TV produkcji polskiej natreaux; Wielka gra — prowadzi Ryszard Serafinowicz.

МУЖЫК ЖЫТА ПРАДАЕ

Мужык жыта прадае,
Жонцы грошай не дае,
А я з родам зышлася,
За цыбулю ўпілася.

За цыбулю той за мак,
Выйшла замуж ды ні так.
Пайшла раз ні гарэз,
Ні падманеш другі раз.

Ніна Юзвюк, Плюцічы

— Згашу святло. Пабачым, ці гэты камень у цемры таксама блішчыць?..

— Як у вас з самагонкай? Відаць, зжыта.
— Во! во! З жыта.

— Зрабіце мне модную прычоску!

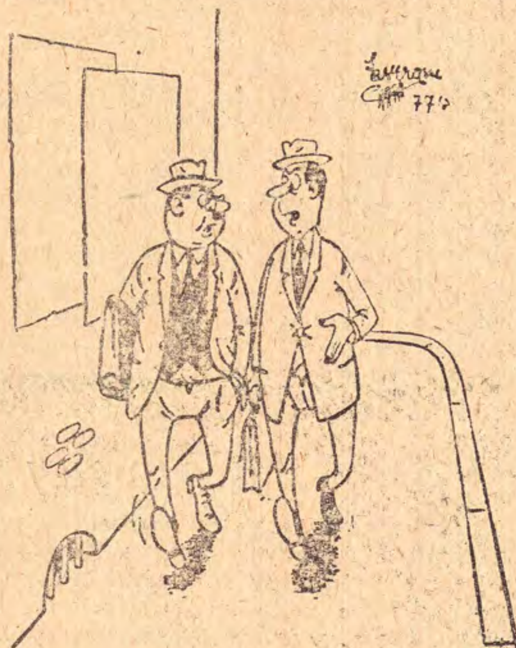
— Гатова!

БАЦЬКА

Бацька да сына:

— Ці ведаеш, за што я цябе наб'ю? За тое, што ты набіў хлопца, які слабейшы ад цябе.

— А я думаў за тое, што ты мацнейшы ад мяне, — адказаў сын.

— Пры маім шэфе нельга спаць у бюро.
— А што, пільнуе?
— Не, храпе.

ШКЛЯНКІ

— Чорт падкуціў жонку купіць тыя шклянкі. Спачатку сыпаў я ў чай дзве лыжачкі цукру, а цяпер ужо тры. новыя шклянкі якіясьці шырокія, толькі лішняя страта грошай! — бурчаў дзед Мінай.

— Чыя гэта карова мычыць? — азвалася з кухні жонка. — Пашукай ты, мондры, лепшых шклянак, калі цяпер толькі такія прадаюць.

Пад акном стаяла суседка, не вытрымала крыўды Мінаевай жонкі і пальнула Мінаю:

— Спрабуй купіць шклянак, калі іх цяжка дзе знайсці. Я бегала-бегала, шукала-шукала іх, няма і няма іх, казалі ўсюды, што хутка зноў прышлюць, але я ўжо нікому не верыла, узяла ды купіла гліняныя кубкі замест шклянак. Дзёшава і сярдзіта! Кубкі не лопаюць, а на выпадак сваркі таксама прыдатныя, цяжкаватыя ў руцэ...

Мінай не здаваўся:

— Людзі ў космас лётаюць, а мы талковых шклянак не маем, от за цара былі шклянкі — моцныя, малыя, многа не трэба было цукру сыпаць да чаю...

— Сціхні ты, ірундзіла, — закіпела жонка раззлаваная не на жарты Мінаевай балбатнёю.

Суседка тым часам, бачачы хуткую д...ку, пачала хваліць шклянкі:

— Другія людзі жывуць са шклянак, прадаюць шклянкамі сланечнікі, ягады і розную фасольку. Некаторыя то нават засынаюць над шклянкамі... У шклянках вялікая сіла: хочаш штосьці залатвіць або ўсадавіць сынка ў добрую школу, пачынай размову ад шклянак, і ўсё будзе шыта-крыта.

Мінай згадзіўся з суседкаю і абсеў.

— Праўда, суседачка, ісціна праўда Таму і цяжка дастаць шклянак, разбіраюць іх нарасхват...

— На шкляным заводзе выдуваюць шклянкі, потым гэтыя шклянкі выдуваюць з пасад начальнікаў, а дурных раздзяваюць да гала

— І гэта праўда, — згадзіўся Мінай і дабавіў:

— Без шклянкі нават добра не паголішся, калі не навострыш у ёй жылетку.

Мінаіха таксама загаварыла, але ўжо без злосці

— Без шклянкі ўвогуле нічога не адбываецца. Напрыклад, хочаш штосьці прыаздобіць смачнае на свята і глядзіш у кулінарную кніжку, а там пішуць: столькі-а-столькі шклянак мукі, паўшклянкі смятаны і г.д. Значыць, без шклянкі няма гулянкі!

— Шклянка бывае і пасткаю, — усміхнуўся Мінай. — У маладосці запрасіла мяне дзяўчына на шклянку чаю. Выпіў я чайку ды з хаты не вышаў, па сённяшні дзень тут п'ю. Цяпер хачу толькі, каб сына адвучыць ад шклянак. — Мінай пачаў рагатаць.

Мінаіха абразілася.

Мінай схапіўся з месца і, нехочучы, зачапіў локцем за шклянку, якая ўпала на падлогу і рассыпалася.

— Бітая пасуда на шчасце, — заўважыла суседка.

У гэты момант паявіўся ў расчыненым акне пісьманосец і падаў ліст ад дачкі. Мінаіха прачытала пісьмо і сказала:

— Прынялі дачку ў Палітэхнічны інстытут, просіць выслаць грошай.

— Вось табе шчасце, гані манету, — сказаў Мінай і невядома было, цешыцца ён, ці не

Дзядзька Лявон

Прабачце, што буду адвернуты плячыма.

ЛОГІКА

У мужчын не зусім добра з логікай. Даказваюць яны, што ўсе жанчыны аднолькавыя. Але гэта не перашкаджае мужчынам заўсёды мяняць іх.

ЧАМУ СМЕРЦЬ ХУДАЯ?

Сын пытаецца ў бацькі:

— Тата, чаму смерць такая худая, адны косці?

— А дзе ты бачыў смерць?

— На рысунку, — адказаў сын.

— Таму яна такая худая, што ад нікога хабарaў не бярэ, — адказаў бацька.

А. Макаль

МНОГА РЫБЫ

Сядзіць чалавек над возерам і ловіць рыбу. Рыба не бярэцца. Чалавек нервуецца. Праходзіць каля яго вучань. Чалавек пытаецца:

— Дзе можна хутчэй злавіць рыбу: у возеры ці ў рэчцы?

Вучань адказаў:

— У рыбнай краме.

А. Макаль

УСЯЧЫНА

Якія яны віртуозныя веласіпедысты! Сваёй адвагаю і спрытам малпы — шымпанзэ захаплялі гледачоў усіх краін, у якіх пабывалі, — ад Чылі да Аляскі.

АКЕНЦА ДУМАК

Каханне — як марскія водарасці: ты да яго — яно да цябе, ты ад яго — яно за табою

ДУМЫ ЯСЕЯ І АПАЛОНІКА

Жыццё кіруе чалавекам, а хто хоча пакіраваць жыццём, надарма траціць энергію...

*

Стары чалавек робіцца падобным да малога дзіцяці, але не любіць забаўляцца цацкамі...

*

У кожнай купе злому можна знайсці новыя і неўжываныя прадметы...

*

Жыццё падобнае да вялікага газарту, і трэба быць добрым грачом, каб яго выйграць...

*

Хто на пярэднім плане бачыць толькі сваё «я», знаходзіцца ў горшым палажэнні, чым блізарукі...

Песні па заяўках

Па просьбе Ніны Курыловіч з Нарвы, Гайнаўскага павета, і Вітальда Харкевіча са Старога Ляўкова, Гайнаўскага павета, змяшчаем рускую песню п. з.

В ЗЕМЛЯНКЕ

Слова А. Суворова — музыка К. Листова

Вьется в тесной печурке огонь,
На поленьях смола, как слеза.
И поет мне в землянке гармонь
Про улыбку твою и глаза.

Про тебя мне шептали кусты
В белоснежных полях под Москвой.
Я хочу, чтобы слышала ты,
Как тоскует мой голос живой.

Ты сейчас далеко-далеко,
Между нами снега и снега.
До тебя мне дойти нелегко,
А до смерти — четыре шага.

Пой, гармоника, вьюге назло,
Заплутавшее счастье зови.
Мне в холодной землянке тепло
От моей негасимой любви.

Ніва

Adres redakcji Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 25-05 centrala 31-41, 30-43. Warunki prenumeraty miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-151 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 6 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk C-3